

Sateenkaariperheet^{ry}

Toimintasuunnitelma 2023

Vahvistettu hallituksen kokouksessa 24.9.2022

Sisältö

1.	Johdanto	3
2.	Vaikuttamistyö	5
2.1.	Perhepoliittiset tavoitteet 2022–2025	5
2.2.	Vaikuttamistyön toimenpiteet 2023	6
	Kumppanuusvanhemmuushankkeen vaikuttamistyö	8
	Perhesuhdekeskuksen vaikuttamistyö	8
	Monimuotoiset perheet -verkosto vaikuttamistyön tukena	8
2.3.	Kansainvälinen vaikuttamistyö	9
2.4.	Yhteistyöverkostojen kehittäminen	10
3.	Ammatillisen työn kehittäminen	10
3.1.	Koulutukset ammattilaisille	10
3.2.	Koulutusmateriaalit ammattilaisille	11
3.3.	Perhesuhdekeskuksen tekemä palveluiden ja ammattilaisten työn kehittäminen	11
4.	Perheiden ja perhettä suunnittelevien neuvonta ja ammatillinen tuki	12
4.1.	Neuvonta- ja tukimateriaalit perheille ja perhettä suunnitteleville	12
4.2.	Sateenkaariperheiden neuvontapalvelu	12
4.3.	Sateenkaariperheiden perhevalmennus	13
4.4.	Kumppanuusvanhempien ennakkovalmennus	14
4.5.	Miten lapsia tehdään? -tilaisuudet	14
4.6.	Perhesuhdekeskuksen ammatillinen, psykososiaalinen tuki	14
4.7.	Perhesuhdekeskuksen muu neuvonnallinen toiminta ja tukimateriaalit	15
5.	Sateenkaariperheiden vertaistoiminta	15
5.1.	Toimintaa eri kohderyhmille	16
5.2.	Valtakunnallinen vertaistoiminta	17
	Leirimuotoinen vertaistoiminta	17
	Vertaistoiminta verkossa	18
5.3.	Paikallinen vertaistoiminta	19
	Kulttuurinen ja yhteisöllinen toiminta	20
5.4.	Kumppanuusvanhemmuus-hankkeen vertaistoiminta	21
5.5.	Vapaaehtoistoiminnan kehittäminen	22
	Kehittämispäivät / -tapaamiset paikallistiimeille	24
6.	Perhesuhdekeskuksen vertaistoiminta	24
6.1.	Rakkaussuhteita vahvistava vertaistoiminta	24
6.2.	Eroauttaminen	25
6.3.	Muu perhe- ja läheissuhteisiin liittyvä vertaistoiminta	25
6.4.	Perhesuhdekeskuksen vapaaehtoistoiminnan kehittäminen	26
7.	Viestintä, järjestöllinen kehittäminen ja hallinto	26
7.1.	Viestintä	26
7.2.	Sateenkaariperheitä ja perhettä suunnittelevia koskevan tiedon kerääminen	28
7.3.	Jäsenpalvelujen kehittäminen	28
7.4.	Hyvä hallinto varmistaa toiminnan vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden	28
7.5.	Perhesuhdekeskuksen viestintä, hallinto ja kehittäminen	30
LIITE 1:	Paikallistiimien toimintasuunnitelmat 2023	31
LIITE 2:	Monimuotoiset perheet -verkoston toimintasuunnitelma	37

1. Johdanto

Sateenkaariperheet ry on lastensuojelu- ja perhejärjestö, joka tekee työtä sateenkaariperheiden ja perhettä suunnittelevien hyvinvoinnin, mahdollisuuksien ja oikeuksien edistämiseksi. Yhdistys on sukupuolivähemmistöjen ja seksuaalivähemmistöjen yhteinen järjestö.

Visionne 2030 mukaisesti tavoittelemme oikeudenmukaista yhteiskuntaa, jossa:

- Jokaisella lapsella on oikeus kaikkiin vanhempiinsa
- Jokaisella perheellä on oikeus yhteiskunnan ja yhteisön tukeen
- Jokaisella yksilöllä on oikeus unelmoida lapsiperheellistymisestä, yhdenvertaiset mahdollisuudet yrittää, ja tulla lohdutetuksi, jos perhetoive ei toteudu

Visionne voi toteutua yhteiskunnassa, jota leimaavat *turvallisuus, ilo ja ylpeys*.

Yhdistyksen tehtävänä on toimia sateenkaariperheiden lasten, vanhempien ja perhettä suunnittelevien kontaktifoorumina, tukiryhmänä, oikeuksien puolustajana, palveluiden kehittäjänä, tiedontuottajana ja -välittäjänä sekä edunvalvojana. Tavoitteena on edistää perheiden moninaisuuden huomioimista yhteiskunnassa, lisätä tietoisuutta sateenkaariperheistä, kehittää lainsäädäntöä ja palvelujärjestelmää tukemaan sateenkaariperheitä heidän kasvatustehtävässään sekä tarjota sateenkaariperheissä eläville heidän tarvitsemiaan tukipalveluita.

Sateenkaariperheet ry kuuluu jäsenenä Lastensuojelun Keskusliittoon, Setaan, Väestöliittoon, Sosteen, Parisuhdekeskus Kataja ry:hyn, Nelfaan (Network of European LGBT Families Association), IFED (International Family Equality Day), Transgender Europeen, Ilgaan (International LGBTI Association) ja työnantajajärjestöön Hyvinvointiala HALI ry.

Vuosi 2023

Vuosi 2023 on ensimmäinen vuosi, jonka toimintasuunnitelmaan vaikuttaa uusi strategia 2030. Tämä näkyy niin vaikuttamistyössä kuin vertaistoiminnassa. Strategian mukaan strategiakaudella vuoteen 2030 saakka aletaan painottamaan vaikuttamistyötä, tiedontuottamista ja lapsiperheellistymismahdollisuuksista kertomista sateenkaari-ihmisille.

Vuonna 2023 vaikuttamistyötä priorisoi uudet perhepoliittiset tavoitteet 2022–2025, joiden painopisteenä on useamman kuin kahden vanhemman perheet. Muita keskeisiä teemoja ovat sijaissyntyminen, julkisten klinikoiden hoitokäytännöt, hedelmöityshoitolaisten ja adoptiolain uudistaminen, lapsenhuoltolaisten ja translaisten toimeenpano sekä kansallisen HLBTI-toimintaohjelman lobbaus. Huhtikuussa 2023 järjestetään eduskuntavaalit ja sovitaan hallitusohjelmasta.

Vuonna 2023 ei käynnistetä uusia hankkeita. Kumppanuusvanhemmuushanke jatkuu vuoteen 2024 saakka. VN-teas-selvityshanke saatellaan loppuun huhtikuussa. Jatketaan Sateenkaari-ihmisten perhesuhdekeskuksen toiminnan järjestämistä ja Monimuotoiset perheet -verkoston hallinnointia. Viestinnän voimakas kehittäminen jatkuu loppuvuodesta 2022 vahvistetun viestintästrategian pohjalta ja alkuvuodesta 2022 palkatun viestinnän asiantuntijan johdolla. Vertaistoiminnan kehittämisessä panostetaan turvallisemman tilan ja muiden yhdenvertaisuutta edistävien toimien vakiinnuttamiseen järjestön työssä.

Teemana 2022–2023 on tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Teeman valitsemisen tarkoituksena on kiinnittää erityistä huomiota johonkin tiettyyn teemaan kerrallaan. Vuosien 2022–2023 teema vaikuttaa ennen kaikkea yhdistyksen oman toiminnan, palveluiden ja henkilöstöpolitiikan järjestämiseen. Teema näkyy myös yhdistyksen vaikuttamistyössä ja perhepalveluiden kehittämisessä.

Yhdistyksen toiminnan tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden kehittämisen tavoitteena on pyrkiä mahdollistamaan kaikkien ihmisten osallistuminen yhdistyksen työhön ja toimintaan, ehkäistä syrjintää ja lisätä hyvinvointia. Pyrimme tunnistamaan ja kaatamaan osallistumisen esteitä eri ihmisryhmien ja -yksilöiden osalta. Kehitämme osaamistamme, toimintaamme, palveluitamme ja henkilöstöpolitiikkaamme huomioimaan aiempaa paremmin esimerkiksi eri sateenkaari-identiteettejä, sukupuolia, kulttuurisia ja etnisiä taustoja, kieliryhmiä ja muuta moninaisuutta. Kiinnitämme huomiota erityiskysymyksiin, joita voi syntyä useampaan vähemmistöön kuulumisesta. Teemme toiminnasta, palveluista ja työntekeemisestä aiempaa esteettömämpää ja saavutettavampaa.

Kehittämistyötä ohjaavat vuonna 2021 vahvistettu henkilöstöpolitiikan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma sekä vuonna 2022 vahvistettu yhdistyksen toimintaa ja palveluita koskeva tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma. Suunnitelmissa asetetaan toimenpiteitä lähivuosille. Tavoitteiden täyttymistä seurataan ja suunnitelmia päivitetään säännöllisesti kahden vuoden välein. Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävä työ on pitkäjänteistä eikä tule valmiiksi vuosina 2022–2023.

Toimenpiteitä 2022–2023:

- Kehitetään johtamista, rekrytointia, perehdyttämistä, henkilöstökoulutusta, työhyvinvointia, työsuojelua ja työntekijöiden osallisuutta henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toimenpiteiden mukaisesti
- Kehitetään toiminnan yhdenvertaisuutta, osallisuutta, turvallisuutta, esteettömyyttä, saavutettavuutta ja monikielisyyttä toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toimenpiteiden mukaisesti
- Muutetaan esteettömämpiin toimitiloihin.

Sateenkaariperheet ry:n toimintojen kokonaisuus

Yhdistyksen varsinainen oma toiminta kohdistuu sateenkaariperheisiin ja sateenkaari-ihmisten lapsiperheellistymiseen. Sateenkaariperheitoimintaan liittyy myös käynnissä oleva *kumppanuusvanhemmuushanke*, jonka kohderyhmään kuuluvat sateenkaari-ihmisten lisäksi kaikki muut, joita kumppanuusvanhemmuus koskettaa tai kiinnostaa.

Yhdistys hallinnoi myös kahta erillisyyksikköä, joiden kohderyhmät ovat paljon yhdistyksen peruskohderyhmää laajemmat. Erillisyyksikköiden toimintaa järjestetään yhteistyössä yhteistyöverkostojemme kanssa. *Monimuotoiset perheet -verkoston* toiminnan keskiössä on perheiden monimuotoisuus laajasti kaikissa eri muodoissaan. Verkoston oma toimintasuunnitelma on tämän toimintasuunnitelman liitteenä 2.

Sateenkaari-ihmisten perhesuhdekeskuksen kohderyhmänä ovat kaikki sateenkaari-ihmiset ja heidän läheisensä, ei vain lapsiperheelliset ja sitä suunnittelevat. Tavoitteena on lisätä hyvinvointia sateenkaari-ihmisten itse määrittelemiin perhe-, rakkauts- ja läheissuhteisiin. Perhesuhdekeskus on kaikkien sateenkaarijärjestöjen yhteinen Perhesuhdekeskus.

Perhesuhdekeskus toteuttaa vertaistoimintaa, tarjoaa ammatillisia tukipalveluita ja tuottaa tietoa ja materiaaleja suhteiden tueksi. Keskus kouluttaa ihmishuhte- ja perhetyön ammattilaisia ja tekee vaikuttamistyötä palveluiden kehittämisprosesseissa. Yksi tehtävistä on myös koordinoita sateenkaarijärjestöjen ammatillisten ja valtakunnallisten tukipalveluiden palveluohjausta ja työntekijöiden verkostoa.

Sateenkaari-ihmisten perhe- ja läheissuhteiden erityiskysymyksiä ja tuen tarpeita kartoitetaan jatkuvasti. Kerättyä tietoa hyödynnetään kaikessa kehittämis-, kouluttamis- ja vaikuttamistyössä. Perhesuhdekeskuksen vuoden 2023 tarkemmat toiminnot löytyvät tämän suunnitelman muista osioista. Vuodelle 2023 haetaan kolmatta työntekijäresurssia.

2. Vaikuttamistyö

Vaikuttamistyössä pyritään edistämään sateenkaariperheiden lasten ja vanhempien oikeuksia ja hyvinvointia mahdollisimman laajasti, sekä parantamaan sateenkaari-ihmisten lapsiperheellistymismahdollisuuksia. Vaikuttamistyö on jatkuvan kehittämisen ja oppimisen aluetta. Vaikuttamistyö ja edunvalvonta on strategiassa 2030 tunnistettu yhdistyksen tärkeimmäksi tehtäväksi ja sen kehittämiseen panostetaan erityisesti strategiakauden ajan.

Visiomme oikeudenmukaisesta yhteiskunnasta (ks luku 1) edellyttää seuraavien **strategisten tavoitteiden** edistämistä:

- Suomalainen lainsäädäntö huomioi sateenkaariperheet yhdenvertaisesti oikeuksissa, velvollisuuksissa ja etuuksissa
- Suomalainen yhteiskunta ja kulttuuri arvostavat kunkin perheen yksilöllistä perhe-elämää ja kaikkien toiveita lapsiperheellistymisestä
- Tosiasialliset perhesuhteet huomioidaan täysimääräisesti lainsäädännössä ja palvelujärjestelmässä
- Lainsäätäjä huomioi perheiden moninaisuuden aina uutta lakia säätäessään
- Jokaisen lapsen kasvua, perheen vanhemmuutta, vanhempien rakkaussuhteita ja perheen läheissuhteita tuetaan
- Tahattomasta lapsettomuudesta kärsiville tarjotaan mahdollisuuksia, tukea ja lohtua
- Lapsen oikeutta kaikkiin vanhempiinsa turvataan oikeudellisin ratkaisuin
- Työn ja perheen yhteensovittaminen ja hyvä arki on mahdollista myös sateenkaariperheille erilaisissa perhetilanteissa
- Julkisessa keskustelussa sateenkaariperheistä puhutaan asiallisesti
- Suomi on hyvä maa lapsiperheellistyä kaikille maassa asuville sateenkaari-ihmisille
- Sateenkaariperheet voivat liikkua vapaasti Euroopassa ja maailmalla
- Valtiovallalla on pitkäaikaista tutkimustietoa sateenkaariperheiden hyvinvoinnista ja tarpeista
- Sateenkaariperheiden hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta seurataan ja edistetään koordinoitusti valtiovallan toimesta osana jatkuvaa ja hyvin resursoitua valtion seksuaali- ja sukupuolivähemmistöpolitiikkaa

2.1. Perhepoliittiset tavoitteet 2022–2025

Yhdistyksen kevätkokous 2022 asetti yhdistykselle seuraavat perhepoliittiset tavoitteet, silmällä pitäen huhtikuussa 2023 järjestettäviä eduskuntavaaleja. Tavoitteet perustuvat yhdistyksen strategiaan ja painopistealueeksi asetettiin useamman kuin kahden vanhemman sateenkaariperheet. Alla mainitut tavoitteet on eritelty tarkemmin ohjelmassa, joka löytyy yhdistyksen nettisivuilta.

Vanhemmuuden oikeudellinen vahvistaminen suojaa lapsen oikeutta kaikkiin vanhempiinsa

1. Lapselle tulee voida vahvistaa useampia kuin kaksi oikeudellista vanhempaa
2. Oikeudellinen vanhemmuus vahvistettava vanhempien sopimuksen perusteella
3. Vanhemmuus voitava vahvistaa perheen sisäisellä adoptiolla myös avioliiton ulkopuolella
4. Vanhemmuus tulee merkitä väestötietojärjestelmään sukupuolittamatta vanhemmuutena
5. Sateenkaariperheiden lapsen huollon ja tapaamisoikeuksien täysimääräiseksi turvaamiseksi lapsenhuoltolaki on päivitettävä

Sateenkaari-ihmisillä on yhdenvertaisia mahdollisuuksia perustaa lapsiperhe

6. Sukupuolivähemmistöjen hedelmällisyyttä ja perheellistymismahdollisuuksia on suojattava

7. Sijaissynnytyjärjestelyt on turvattava yhdenvertaisella, kotimaisella säätelyllä
8. Hedelmöityshoittojen aito yhdenvertaisuus ja resurssit on varmistettava
9. Adoptioyhteistyötä on etsittävä kv-toimijoiden kanssa, jotka sijoittavat lapsia sateenkaariperheisiin
10. Lastensuojelun kehitettävä ja edistettävä perhehoitoa sateenkaariperheissä

Sateenkaariperheiden lapsia ja vanhemmuutta tuetaan palveluissa ja sosiaaliturvassa

11. Lasten arkea kahdessa tai useammassa kodissa asuen on tuettava
12. Perhevapaita on korjattava tuoreeltaan, jotta perhevapaat tukisivat lapsen hoivaa kaikenlaisissa sateenkaariperheissä
13. Elatuslain ja elatustukilain uudistuksessa huomioitava perheiden moninaisuus, tosiasialliset perhesuhteet ja useamman kuin kahden vanhemman perheet
14. Perheenjäsenen kuoleman taloudellisia vaikutuksia on lievennettävä perhetilanteissa, joissa (kaikkia) perhesuhteita ei ole oikeudellisesti vahvistettu
15. Myös sateenkaari-ihmisiä on tuettava tahattomassa lapsettomuudessa
16. Työnantajien tuettava työn ja perheen yhteensovittamista myös sateenkaariperheissä
17. Perhepalveluiden on kohdattava kaikenlaiset sateenkaariperheet asiallisesti ja riittävään tietoon ja osaamiseen nojautuen
18. Opetussuunnitelmien ja oppimateriaalien sisällettävä tietoa perheiden moninaisuudesta

Sateenkaariperheet saavat turvaa Suomesta ja voivat liikkua vapaasti valtiosta toiseen

19. Sateenkaariperheiden vapaa liikkuvuus ja perhesuhteiden yhteinen tunnustaminen varmistettava Euroopan Unionin lainsäädännössä
20. Maahanmuutto- ja pakolaiskysymyksissä sateenkaariperheet huomioitava perheenä heidän oikeudellisista perhesuhteistaan riippumatta

Sateenkaaripolitiikkaa tehdään suunnitelmallisesti ja hyvin resursoidusti

21. Valtionhallinnon on luotava sateenkaaripoliittinen toimintaohjelma seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen yhdenvertaisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi
22. Kuntien ja hyvinvointialueiden yhdenvertaisuussuunnitelmien ja lapsistrategioiden huomioitava sateenkaariperheet kattavasti

2.2. Vaikuttamistyön toimenpiteet 2023

Vuonna 2023 vaikuttamistyötä priorisoi uudet perhepoliittiset tavoitteet 2022–2025, joiden painopisteenä on useamman kuin kahden vanhemman perheet. Muita keskeisiä teemoja ovat sijaissynnytys, julkisten klinikoiden hoitokäytännöt, hedelmöityshoitolain ja adoptiolain uudistaminen, lapsenhuoltolain ja translain toimeenpano sekä kansallisen HLBTI-toimintaohjelman lobbaus.

Huhtikuussa 2023 järjestetään eduskuntavaalit ja sovitaan hallitusohjelmasta. Tämä on keskeinen vaikuttamisen paikka yhdistykselle, ja siihen käytetään iso osa vaikuttamistyön resursseista.

Yhdistyksen vaikuttamistyötä tukee vaikuttamisviestinnän kehittäminen vuonna 2022 palkatun viestinnän asiantuntijan myötä. Vaikuttamisviestintää terävöittää loppuvuodesta 2022 vahvistettu viestintästrategia. Vaikuttamistyön resurssina on myös kumppanuusvanhemmuushanke ja Monimuotoiset perheet -verkosto. Molemmista lisää seuraavissa alaluvuissa.

Toimenpiteet vuonna 2023:

- EDUSKUNTAVAALIT JA HALLITUSOHJELMA
  - osallistutaan yhteistyöverkostojen eduskuntavaalikampanjoihin tuottamalla kampanjoihin sisältöjä yhdistyksen tavoitteista, jakamalla kampanjoiden materiaaleja omissa kanavissa ja osallistumalla vaalitentteihin ja muihin tapahtumiin
    - Monimuotoiset perheet -verkon eduskuntavaalikampanja
    - Setan koordinoima eduskuntavaalikampanja

- Lastensuojeluliiton koordinoiman verkoston Anna ääni lapselle -kampanja
  - viestitään perhepoliittisen ohjelman 2022–2025 sisällöistä päättäjille, virkahenkilöille, tutkijoille ja äänestäjille
  - kehoitetaan omia äänestäjiä olemaan yhteydessä ehdokkaisiin ja kyselemään sitoutumista yhdistyksen tavoitteisiin
  - tiedotetaan VN-TEAS-hankkeen tuloksista koskien yhdistyksen tavoitteita
  - valitaan hallitusohjelmataavoitteet (3–5 kpl) perhepoliittisen ohjelman pohjalta, tiedotetaan hallitusohjelmataavoitteista kohdistetusti hallitusohjelmaneuvottelijoille, järjestään mielenosoitus Säätytalon eteen yhteistyökumppanien kanssa
  - vaalien jälkeen hallitusohjelmaan valikoituvien sateenkaariperheteemojen toimeenpanon ja käynnistämisen seuraaminen
- **USEAMMAN VANHEMMAN OIKEUDELLINEN VANHEMMUUS:**
  - Pyritään saamaan tavoite hallitusohjelmaan, seurataan lainsäädännön valmistelun käynnistämistä
  - Luodaan julkista ja poliittista tietoisuutta siitä, että joillain lapsilla on kahta useampia vanhempia
  - Tuotetaan lapsi- ja perhetoimijoille lisätietoa siitä, miksi on lapsen edun mukaista, että hänen kaikki vanhemmuussuhteensa vahvistetaan.
  - Tehdään konkreettisia esityksiä, miten sääteilyyn liittyviä haasteita voidaan ratkaista esimerkiksi sosiaaliturvan, huoltoratkaisujen ja perintökysymysten osalta. Jatketaan tältä osin VN-teas-hankkeen työtä.
- **TRANS-, MUUN- JA INTERSUKUPUOLISTEN VANHEMMUUS:**
  - Seurataan translain toimeenpanoa ja ohjeistetaan perheitä uuden lain vaikutuksista ja tarjoamista mahdollisuuksista
  - Jatketaan sen vaatimista, että vanhemmuus tulisi kirjata väestötietojärjestelmään sukupuolittamatta. Ajetaan asiaa hallitusohjelmaan, seurataan toimeenpanoa.
  - Neuvotellaan hedelmöityshoitoklinikoiden ja transpolien kanssa hedelmöityshoitosten (mukaan lukien omien sukusolujen säilytys) saatavuudesta sekä riittävästä hedelmällisyysneuvonnasta
- **SIIJAISYNNYTYSLAKI:**
  - Lausutaan sijaissynnytystä koskevasta oikeusministeriön arviomuistiosta
  - Ajetaan sijaissynnytyislainsäädännön säätämistä hallitusohjelmaan, seurataan toimeenpanoa
  - Sijaissynnytyksivaikuttamistyötä tehdään yhteistyössä kumppanien kanssa. Sateenkaariperheet ry on koordinoinut yhteistyöverkoston toimintaa.
  - Verkoston kanssa luotuja yksityiskohtaisia ratkaisuehdotuksia sijaissynnytyksjärjestelyiden haasteiden ratkaisemiseksi viedään virkamiesten, tutkijoiden ja päättäjien tietoon.
  - Tuodaan teemaa julkiseen keskusteluun eri tavoin.
- **YHDENVERTAISET HEDELMÖITYSHOIDOT:**
  - Yhteistyössä Simpukka ry:n kanssa kerätään jäsenten kokemuksia vuonna 2020 alkaneista julkisista hedelmöityshoidoista naispareille ja itsellisille naisille. Kerätään samalla tietoa myös sukupuolivähemmistöjen kokemuksista hedelmöityshoidoista. Viedään tietoa vaikeuksista suoraan julkisten klinikoiden henkilökunnalla säännöllisissä tapaamisissa.
  - Vaikutetaan, että julkisista hoidoista poistuisivat kohtuuttomat vaatimukset esimerkiksi seurustelemattomuudesta. Julkiset palvelut pitää saada käyttöön myös kumppanuusvanhemmuustilanteissa. Hoidot on saatava toimimaan myös niille, jotka eivät ole naisia.
  - Tiedotetaan perheille uusista mahdollisuuksista ja niiden rajoituksista.
  - Harkitaan laajemman kyselyn tekemistä julkisista lahjasoluhoidoista yhteistyössä Simpukan kanssa.
  - Tuetaan julkisten klinikoiden lahjasolupankkien lahjoittaja-rekrytointia.

- Yhdessä kumppanien kanssa luodaan poliittista painetta lisätä lapsettomuushoitojen resursseja hallitusohjelmakirjauksen hengessä.
- **LAPSEN HUOLTO- JA TAPAAMISLAIN UUDISTUKSEN TOIMEENPANO:**
  - Analysoidaan sateenkaariperhekyselyn tuloksia lapsenhuoltolain osalta. Kerätään mahdollista lisätietoa kumppanuusvanhemmille kohdennettavalla kyselyllä.
  - Analysoidaan sateenkaariperheiden huoltajuuspäätöksiä, tehdään perheille ohjeistus, millä tavoin tehdä menestyksellinen huoltajuushakemus
  - Koulutetaan lastenvalvoja, sovittelijoita ja tuomioistuimia, sekä kirjoitetaan useamman vanhemman perheiden tapaamisoikeudesta.
- Tehdään jossain vaiheessa kyselyn adoptioalan ammattilaisille ja adoptiopolulla oleville sateenkaariperheille kokemuksista uuden lain soveltamisessa.
- Ollaan mukana ainakin seuraavissa palvelujärjestelmän kehittämishankkeissa: Lapsi- ja perhepalveluiden kehittämisohjelma, perhekeskus-toimintamallin rakentaminen, eropalveluiden kehittäminen, lastensuojelun perhehoidon kehittäminen.

Kumppanuusvanhemmuushankkeen vaikuttamistyö

Hankkeen tavoitteena on tehdä päättäjille, virkahenkilöille ja palveluverkostoille näkyväksi se, millä tavoin tämän hetken lainsäädäntö ja palvelukäytännöt vaikuttavat kumppanuusperheiden osallisuuteen ja asemaan yhteiskunnassa. Näkyväksi tekemisellä on tarkoituksena saada lainsäätäjät, virkahenkilöt ja palveluverkosto muokkaamaan rakenteitaan ja käytäntöjään sellaisiksi, että ne varmistavat perheille vahvan oikeudellisen aseman ja riittävän hyvät palvelut. Vaikuttamistoimenpiteet, joissa hanke on aktiivisesti mukana, on avattu edellisessä alaluvussa koskien ennen kaikkea useamman kuin kahden oikeudellisen vanhemman vanhemmuutta, lapsen huolto- ja tapaamislain uudistuksen toimeenpanoa ja kumppanuusvanhempien lapsettomuushoitoja.

Perhesuhdekeskuksen vaikuttamistyö

Perhesuhdekeskuksen vaikuttamistyön kohteina ovat ihmissuhde- ja perhetyön ammattilaiset ja palvelut. Vaikuttamistyötä tehdään koulutuksissa, ammattilaisten ja organisaatioiden verkostotapaamisissa (parisuhdeverkosto, Väestöliiton kannustavan vanhemmuuden verkosto, erovaikuttajien verkosto), työryhmissä (esim. THL), osallistumalla kehittämisprosesseihin (esim. sähköinen perhekeskus) ja ammattilaispäivillä (esim. sosiaalialan asiantuntijapäivät). Ks. lisää ammatillisen työn ja palveluiden kehittämisestä luku 3.3.

Monimuotoiset perheet -verkosto vaikuttamistyön tukena

Monimuotoiset perheet -verkosto koostuu kymmenestä perheiden monimuotoisuutta edustavasta järjestöstä. Sen tarkoituksena on tehdä perhepolitiikan ja -työn kehittämis- ja vaikuttamistyötä kymmenen itsenäisen järjestön laajana ja tiiviinä yhteistyönä. Toiminnan tavoitteena on tunnistaa järjestöjen kohderyhmiä yhdistäviä yhteisiä haasteita, etsiä niihin ratkaisuja ja viedä näitä ratkaisuja palveluiden ja lainsäädännön kehittäjien tietoisuuteen. Tavoitteena on, että yhteistoiminnan myötä syntyy uutta tietoa ja osaamista järjestöjen vaikuttamistyön keinoista ja mahdollisuuksista. Verkoston työ tukee merkittäväällä tavalla osaa Sateenkaariperheet ry:n tavoitteista, joissa on yhtymäkohtia verkoston muiden kumppanien tavoitteisiin.

Verkoston toiminnalle on saatu STEAn kohdennettu avustus. Toimintaa pyöritettiin hankerahoituksella vuosina 2013–2019. Toimintaa hallinnoi Sateenkaariperheet ry. Verkostossa työskentelee kolme työntekijää. Toiminnalla on oma yksityiskohtainen toimintasuunnitelmansa, joka on tämän toimintasuunnitelman liitteenä.

2.3. Kansainvälinen vaikuttamistyö

Sateenkaariperheet ry on kansallinen toimija, jonka kohderyhmänä ovat Suomessa asuvat, Suomesta turvaa hakevat ja Suomessa asuvat liikkueensa ulkomailla. Yhdistys toimii kuitenkin kansainvälisesti, yhteistyökumppaneilta oppien ja muita solidaarisesti tukien. Jaamme hyviä käytäntöjämme, hyödynnämme ulkomaisia esimerkkejä ja yhdessä kumppaniemme kanssa ajamme yhteisiä tavoitteita sekä Euroopan Unionissa että globaalisti.

Sateenkaariperheiden osalta suurin kansainvälistymiseen liittyvä haaste on se, että perheenjäsenten väliset juridiset suhteet saattavat menettää merkityksen, kun perhe siirtyy maasta toiseen. Toinen merkittävä näkökulma ovat sateenkaariperheellisten pakolaisten oikeudet.

Yhdistyksen merkittävimpiä kansainvälisen vaikuttamistyön kumppaneita ovat eurooppalaisten sateenkaariperhejärjestöjen kattojärjestö **Nelfa**, kansainvälisen sateenkaariperhepäivän järjestö **IFED**, maailman hlbt-i-järjestöjen kattojärjestö **ILGA** ja ennen kaikkea sen eurooppalainen osasto **ILGA-Eurooppa, TransgenderEurope**, kansalliset sateenkaariperhejärjestöt eri maissa, europarlamentaarikkojen LGBTI-Intergroup ja eurooppalaisten perhejärjestöjen kattojärjestö COFACE. Sateenkaariperheet ry on yksi Nelfan perustajajäsenistä. Myös kansainvälisen sateenkaariperhepäivän organisoinnissa yhdistys on ollut alusta asti mukana.

Tavoitteet:

- saadaan ideoita, tietoa ja hyviä käytäntöjä oman vaikuttamistyön kehittämiseen
- puututaan suomalaisten sateenkaariperheiden haasteisiin maamme rajojen ulkopuolella, ennen kaikkea vapaa liikkuvuus Euroopan Unionissa
- tuetaan eurooppalaista verkostoitumista, jotta voitaisiin yhdessä ratkaista yllä mainittuja yhteisiä haasteita
- käytetään kv-järjestöjä tukena kotimaisten vaikuttamistyön hankkeiden edistämässä
- edistetään Suomeen saapuvien sateenkaariperheellisten pakolaisten asemaa

Toimenpiteet vuonna 2023:

- Hallituksen nimittämä kv-työryhmä jatkaa vuonna 2019 aloitettua yhdistyksen kansainvälisen toiminnan tavoitteiden määrittelyä ja kehittämistä. Harkitaan ehdokkaan nimeämistä Nelfan hallitukseen sekä jäsenyyttä eurooppalaisissa lapsi- ja perhejärjestöissä.
- Käynnistetään Pohjoismaiden ja Baltian maiden sateenkaariperhetoimijoiden verkostoitumista tukeva hanke, jos Pohjoismaiden ministerineuvosto myöntää hankkeelle rahoituksen.
- Osallistutaan Nelfan, IFEDin ja Ilga-Euroopan vuosikokouksiin ja niiden yhteydessä järjestettäviin konferensseihin. Ilga-Euroopan vuosikokouksessa osallistutaan asiantuntijapuheenvuoroilla Nelfan ja muiden tahojen järjestämiin työpajoihin.
- Yhdessä IFEDin ja muiden mantereiden sateenkaariperhejärjestöjen kanssa järjestetään 7.5.2023 kahdestoista Kansainvälinen sateenkaariperhepäivä.
- Tehdään kv-kumppaneiden kanssa yhteistä tiedonkeruuta ja tarvekartoitusta ennen kaikkea useamman vanhemman vanhemmuuteen, sukupuolitettuihin vanhemmuusmerkintöihin ja sijaissynnytykseen liittyen (esimerkiksi Ruotsi, Hollanti, Saksa)
- Tuetaan EU-komission potentiaalista esitystä perheoikeudellisten asiakirjojen yhteisestä tunnustamisesta jäsenmaissa ja viestitään siitä suomalaisille EU-päätäjille.
- Seurataan Suomen LOS-raportin käsittelyä komiteassa ja varmistetaan sateenkaarinäkökulmien esiintuloa.
- Nostetaan perheteemoja esille kansainvälisissä hlbt-i-järjestöissä
- Vaikutetaan eurooppalaisten lapsi- ja perhejärjestöjen toimintaan myös kattojärjestöjemme Väestöliiton ja LSKL:n kautta
- Seurataan Suomesta turvapaikkaa hakevien sateenkaariperheiden tilanteita sekä maahanmuuttoviraston ja tuomioistuimien tekemiä päätöksiä. Seurataan ennen kaikkea tilannetta Venäjällä.

2.4. Yhteistyöverkostojen kehittäminen

Yhdistyksen vaikuttamistyön strategiana on laaja, aktiivinen ja ennakkoluuloton verkostoituminen.

Monimuotoiset perheet -verkosto: Keskeinen vaikuttamistyön verkosto. Kokoonnutaan neljä kertaa vuoden aikana yhteiseen kehittämispäivään. Tehdään yhteistyötä myös vapaaehtoistyön ja viestinnän kehittämisessä. Tehdään toiminnan yhteistä arviointia. Joka toinen vuosi työntekijäpäivät ja joka toinen hallituspäivät.

Seta, Setan jäsenjärjestöt ja muut sateenkaarijärjestöt: Tehdään erittäin tiivistä yhteistyötä ennen kaikkea yhteiskunnallisessa vaikuttamistyössä ja tiedottamisessa. Setan kutsumana kokoonnutaan sateenkaarivaikuttamistyön verkoston tapaamiseen noin 4-6 kertaa vuodessa. Lisäksi yksittäisissä vaikuttamistyön hankkeissa kokoonnutaan tarvittaessa. Yhteisenä erityisen tärkeänä ponnistuksena on translain uudistus. Vuonna 2017 käynnistettiin yhteistyössä Perhesuhdekeskus.

Tärkeitä vaikuttamistyön kumppaneita ovat *Amnesty, Ihmisoikeusliitto ja Mannerheimin lastensuojeluliitto*.

Sijaissynnytlakiverkosto: Koordinoidaan sijaissynnytlakiverkoston toimintaa. Verkostossa ollut mukana Lapsettomien yhdistys Simpukka ry, Simpukan Kohtuuttomat-toiminta, Monimuotoiset perheet -verkosto, Väestöliitto ja yksittäisiä tutkijoita. Simpukka ry on myös keskeinen yhteistyökumppani julkisten lahjasoluhoidojen vaikuttamistyössä ja vertaistoiminnan järjestämisessä.

Perhehoidon kehittämisen yhteistyötä lastensuojelun perhehoidon kentällä jatketaan yhteistyössä *Perhehoitoliiton, Pelastaa lasten, Pesäpuun, Lastensuojelun Keskusliiton ja Helsingin kaupungin kanssa*.

Lastensuojelun Keskusliitto: Tärkeä kumppani lapsen oikeuksien edistämisessä. Tuotetaan tietoa ja annetaan yhteisiä julkilausumia sateenkaariperheiden lasten oikeuksista. Osallistutaan yhteisiin vaalikampanjoihin ja lapsen oikeuksien sopimuksen raportointiin.

Väestöliitto: Sateenkaariperheet ja Perhesuhdekeskus mukana VL:n Kannustavan vanhemmuuden verkostossa. Yhteistyö Hyvä Kysymys -toiminnassa jatkuu. On vaikuttamistyön tärkeä kumppani.

Adoptiolautakunnan täysistunnossa adoption yhteistä kehittämistyötä tekemässä esimerkiksi tärkeät kumppanit *Adoptioperheet, Helsingin kaupungin adoptioyksikkö, Interpedia ja Valvira*

Lapsiasiavaltuutettu: Yhteistyökumppani vaikuttamistyössä.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu: Uuden yhdenvertaisuuslain myötä yhteistyö yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiston kanssa on syventynyt. Vaikuttamistyössä sukupuolen moninaisuuden osalta yhteistyötä myös *tasa-arvovaltuutetun* kanssa.

Parisuhdekeskus Kataja: Läheinen yhteistyökumppani Perhesuhdekeskus-toiminnassa. Perhesuhdekeskus mukana Katajan koordinoimassa valtakunnallisessa parisuhdeverkostossa ja kumppanina vuosittaisilla parisuhdepäivillä. Rakkaus- ja perhesuhdetyön kumppanina myös evankelis-luterilaisen kirkon perhetyö ja Helsingin seurakuntayhtymä.

3. Ammatillisen työn kehittäminen

3.1. Koulutukset ammattilaisille

Yhdistyksen koulutuksissa, jotka on suunnattu lasten ja perheiden kanssa työtä tekeville ammattilaisille, tarjotaan ammattilaisille työkaluja kohdata sateenkaariperheitä palveluissa. Kohtaamisen lisäksi tarjotaan myös tietoa perheiden muodoista ja tilanteista. Kouluttamisesta

vastaavat hankkeiden työntekijät omilla aihealueillaan, järjestön muu henkilökunta, palkkioperustaiset kouluttajat sekä yhteistyökumppanien kouluttajat. Koulutuksista peritään pääsääntöisesti palkkio.

Tavoitteet

Lisätään lasten ja perheiden parissa toimivien ammattilaisten tietoa ja osaamista sateenkaariperheiden kohtaamisesta ja perheiden erityishaasteista. Tavoitteena on myös kehittää kasvatus- ja opetusalan sekä sosiaali- ja terveysalan yksiköiden ja oppilaitosten toimintakulttuuria yhä moninaisuudelle avoimmaksi. Tavoitteena on edistää monimuotoisten perheiden yhdenvertaisuuden toteutumista ja lisätä sateenkaariperheissä elävien lasten ja aikuisten hyvinvointia.

Toimenpiteet vuonna 2023:

- Vastataan mahdollisuuksien mukaan kaikkiin ammatillista täydennyskoulutusta koskeviin koulutuspyyntöihin. Koulutusten markkinointia ryhdytään harkitsemaan osana markkinointiviestinnän kehittämistyötä
- Erityisiä kohderyhmiä ovat neuvoloiden (vanhemmuuslaki), lastensuojelun (adoptio ja perhehoito) ja lapsettomuusklonikoiden (lahjasoluhoidot julkisilla) ammattilaiset sekä lastenvalvojat (huoltolain toimeenpano).
- Kumppanuusvanhemmuushankkeessa koulutetaan yllä mainittujen lisäksi myös muita järjestöjä ja asiantuntijatahoja, lastenvalvoja ja sovittelijoita.
- Osallistutaan ammattilaisille suunnatuille messuille ja asiantuntijapäiville joko yhdistyksen omalla pöydällä tai monimuotoiset perheet -verkoston yhteisellä pöydällä, resurssien mukaan.

3.2. Koulutusmateriaalit ammattilaisille

Yhdistys julkaisee kohdennettua tietoa sateenkaariperheistä eri ammattiryhmille ja eri elämäntilanteisiin liittyen. Osa julkaisuista puhuttelee suoraan ammattilaisia. Myös seuraavassa luvussa 4.1. luetellut perheille suunnatut julkaisut palvelevat perheiden kanssa työtä tekeviä ammattilaisia. Julkaisut voivat olla sähköisiä tai perinteisiä.

Tavoitteet

Tarjotaan mahdollisimman monipuolista tietoa sateenkaariperheiden hyvinvoinnista ja elämäntilanteista tavalla, joka on helposti ymmärrettävä ja samaistuttava.

Toimenpiteet vuonna 2023:

- Koulutussisältöjä ja -dioja päivitetään resurssien mukaan.
- Kumppanuusvanhemmuushanke tuottaa materiaalia ammattilaisille kumppanuusvanhemmuudesta.
- Kumppanuusvanhemmuushanke valmistelee opasta useamman vanhemman perheistä lastenvalvojille ja tuomioistuimille päätöksen teon tueksi.

3.3. Perhesuhdekeskuksen tekemä palveluiden ja ammattilaisten työn kehittäminen

Perhesuhdekeskuksen tavoitteena on kehittää palveluita kohtaamaan ja tukemaan sateenkaari-ihmisiä ja heidän läheisiään heidän moninaisissa läheis-, perhe- ja rakkaussuhteissaan ja tunnistamaan niiden erityiskysymyksiä. Pitkän aikavälin tavoitteena on lieventää sateenkaari-ihmisten ja heidän läheistensä kokemaa vähemmistöstressiä palveluissa ja lisätä heidän hyvinvointiaan heidän läheis-, perhe- ja rakkaussuhteissaan. Kouluttamis-, kehittämis- ja vaikuttamistyön kohteena ovat ihmissuhde- ja perhetyön ammattilaiset ja palvelut.

Ammattilaisia ja palveluiden kehittäjiä kohdataan koulutuksissa, verkostotapaamisissa, työryhmissä, kehittämisprosesseissa ja ammatilaispäivillä.

Toimenpiteet vuonna 2023:

- Yhden uuden pidempikestoisen palveluiden kehittämisprosessin aloittaminen uuden organisaation kanssa
- Ammatilaisille kaksi avointa maksutonta verkkokoulutusta:
  - Peruskoulutus sateenkaarevista perhe-, rakkaus- ja läheissuhteista
  - Terapeuteille suunnattu koulutus
- Muita koulutuksia kohderyhmille (pyynnöstä, ei markkinoida)
- Aktiivinen osallistuminen verkostotapaamisissa
- Osallistutaan sosiaalialan asiantuntijapäiville ja lastensuojelupäiville (yhdessä esim. Setan tai Sateenkaariperheiden/hankkeen kanssa)

4. Perheiden ja perhettä suunnittelevien neuvonta ja ammatillinen tuki

4.1. Neuvonta- ja tukimateriaalit perheille ja perhettä suunnitteleville

Yhdistys julkaisee tieto- ja tukimateriaaleja kohdennetusti eri perhemuodoille ja eri perhetilanteisiin. Materiaalit tarjoavat sekä tietoa lainsäädännöstä, perhebyrokratiasta, perheellistymistavoista ja palveluista että tukea ja ideoita kehittää perheiden valmiuksia kohdata erilaisia perhetilanteita. Julkaisut voivat olla sähköisiä tai perinteisiä.

Tavoitteet

- Huomioidaan eri perhemuotojen, perhetilanteiden ja vähemmistöryhmien tiedon ja tuen tarpeet
- Perustetaan julkaistava materiaali selvitettyyn tietoon ja tarpeeseen (ks. luku 7.2.)

Toimenpiteet vuonna 2023:

- Kumppanuusvanhemmille suunnattuja materiaaleja osana kumppanuusvanhemmuushanketta
- Muunsukupuolisten odotusoppaan suomentaminen ja julkaiseminen
- Kartoitetaan, mitä uusia materiaaleja tarvitaan sukupuolivähemmistöjen lapsiperheellistymisestä ja vanhemmuudesta Sateenkaariperheille.
- Analysoidaan, mitkä neuvontamateriaaleista olisi kiireellisintä saada käännettyä ja mille kielille olennaisinta. Käännätystä voidaan ryhtyä tekemään, jos saadaan viestinnän toimintakuluja kasvatettua.
- Uusintapainoksia olemassa olevista oppaista uudella visuaalisella ilmeellä tarpeen mukaan
- Katso myös verkkosivujen neuvontasisältöjen kehittämisestä luku 7.1. Viestintä.

4.2. Sateenkaariperheiden neuvontapalvelu

Iso osa perhelainsäädäntöä ja palvelujärjestelmää ei edelleenkään huomioi sateenkaariperheitä, mikä aiheuttaa arjen vastoinkäymisiä perheille. Tähän haasteeseen Sateenkaariperheiden neuvontapalvelu pyrkii vastaamaan. Neuvonta on byrokraattis-käytännöllistä neuvontaa, ei psykososiaalista tukea. Myöskään varsinaiseen juridiseen neuvontaan ei yhdistyksellä ole osaamista eikä resursseja. Perhesuhdekeskus tarjoaa psykososiaalista tukea perhesuhteiden tueksi erityisen haastavissa perhetilanteissa (ks alla).

Neuvontaa toteuttaa ennen kaikkea perhevalmentaja. Hänen lisäksi neuvontatehtävää toteuttavat muut työntekijät. Lisäksi paikallistiimien merkitys neuvojina paikallisessa toiminnassa on korvaamaton. Neuvoa hakevat perheiden lisäksi opiskelijat, perheiden läheiset, ammattilaiset ja toimittajat.

Tavoitteet:

Sateenkaariperheillä ja sellaista suunnittelevilla on mahdollisuus saada neuvoja niitä kaivatessaan. Perheet saavat tukea elämäntilanteisiin ja muutoksiin liittyviin haasteisiin ja heitä ohjataan tarvittaessa psykososiaalisen tuen piiriin. Lasta suunnittelevat ja tuoreet perheet saavat luotettavaa tietoa ja ohjeita byrokratian kiemuroihin ja lasten saamiseen liittyen.

Toimenpiteet vuonna 2023:

- Puhelinpalvelu kaksi kertaa viikossa (toinen aamulla ja toinen lounasaikaan)
- Sähköpostineuvonnasta saa kirjallisen vastauksen viikon kuluessa
- Perhetyyppi-chateissa saa myös neuvontaa
- Verkkosivuille rakennetaan usein kysytyt kysymykset –osio
- Palvelusta tiedotetaan myös englanniksi
- Muutaman kerran vuodessa toteutettavana neuvontapäivänä on kenellä tahansa mahdollisuus varata aika henkilökohtaiseen neuvontaan kasvotusten tai videoyhteyden avulla.
- Kumppanuusvanhempien ennalta ehkäisevää henkilökohtaista neuvontaa tehdään osana kumppanuusvanhemmuushanketta
- Viestinnän asiantuntijan kanssa kehitetään perhettä suunnitteleville suunnattua viestintää, ks. kohta 8.1.

4.3. Sateenkaariperheiden perhevalmennus

Kaikille lasta suunnitteleville ja lasta odottaville perheille suunnattu Sateenkaariperheiden perhevalmennus toteutetaan kaksi kertaa vuodessa joko viikonloppukurssina (pe-su) Helsingissä (syksyisin) tai verkkokurssina (keväisin) viiden luennon sarjana viitenä peräkkäisenä viikkona arki-iltoina. Verkkokurssseille on helppo osallistua mistä päin Suomea tahansa ja niiden tavoitteena onkin tavoittaa ihmisiä, joilla ei ole mahdollisuutta osallistua lähiopetuksena tapahtuville viikonloppukurssseille. Viikonloppukurssit järjestetään toistaiseksi Helsingissä, koska muualla ei vielä ole ollut riittävä kysyntää. Kouluttajina toimivat yhdistyksen työntekijät, mahdolliset muut asiantuntijat ja sateenkaariperheelliset kokemuskouluttajat. Sateenkaariperheiden perhevalmennus täydentää kunnan tarjoamaa synnytys- ja perhevalmennusta.

Perhevalmennus (20 oppituntia) tarjoaa tietoa erityisesti sateenkaariperheiden lapsiperheellistymiseen liittyvistä erityiskysymyksistä, käydään läpi perheiden oikeuksia etuuksiin ja huomioitavia asioita etuuksien haussa sekä syntymässä olevan lapsen juridisen tilanteen turvaamiseen liittyvissä hakemuksissa, sateenkaariperheiden aikuisten välisiä suhteita, suunnitelmia ja sopimuksia jne. Valmennus on osa yhdistyksen neuvontatehtävää, sekä merkittävä vertaistuen foorumi. Sateenkaariperheiden perhevalmennus tukee perheiden ongelmien ennaltaehkäisyä, palveluneuvontaa ja toimii vahvana vertaistuen paikkana sekä mahdollisuutena muodostaa vertaisverkostoja.

Perhevalmennusta, sen muotoja ja sisältöjä kehitetään aktiivisesti ja jatkuvasti osallistujilta saamamme palautteen mukaan. Jokaisen kurssin ja luentojen painopisteet määräytyvät osallistujien perhetilanteiden ja toiveiden mukaan.

Tavoitteet:

- Tarjotaan ajanmukaista tietoa byrokratiasta selviämiseen
- Tuetaan ongelmien ennaltaehkäisyä
- Kiinnitetään tulevien vanhempien huomiota rakkaussuhdehyvinvoinnin merkitykseen

- Tarjotaan mahdollisuus muodostaa vertaisverkostoja ja saada vertaistukea

Toimenpiteet vuonna 2023:

- Toteutetaan yksi viiden peräkkäisen arki-illan verkkokurssi keväällä
- Toteutetaan yksi viikonloppukurssi Helsingissä syksyllä

4.4. Kumppanuusvanhempien ennakoivalmennus

Kumppanuusvanhemmuutta harkitseville tarjottava ennakoivalmennus varmistaa riittävän tiedon, ennakkosuunnittelun ja vanhempien väliset sopimukset, ja siten ennalta ehkäisee kriisejä sekä turvaa syntyvän lapsen asemaa. Antaa vanhemmille valmiuksia ristiriitojen ratkaisemiseen ja lapsen edun pitämiseen perheen päätöksenteon keskiössä. Vanhemmat saavat luotettavaa tietoa ja ohjeita liittyen perheellistymistapoihin, perhelainsäädäntöön, etuuksiin, perhedynamiikkaan, vähemmistöstressiin jne. Valmennuksia järjestetään vähintään kaksi kertaa vuodessa, verkko- ja lähitoteutuksina.

4.5. Miten lapsia tehdään? -tilaisuudet

Miten lapsia tehdään? -tilaisuudet ovat yhden illan avoimia keskustelutilaisuuksia, joissa kerrotaan sateenkaariperheellistymisen mahdollisuuksista ja annetaan perhettä suunnitteleville mahdollisuus kysyä asiantuntijalta. Tilaisuuksissa on mahdollista tutustua muihin lasta suunnitteleviin ja vanhemmuuskumppaneita etsiviin. Miten lapsia tehdään? -tilaisuudet ovat ikään kuin sateenkaariperheiden perhevalmennuksen tiivistelmiä. Osallistujia rohkaistaankin osallistumaan seuraavaksi perhevalmennukseen.

Tavoitteet

Tavoitteena on, että kaikilla lapsiperheellistymisestä kiinnostuneilla on saatavilla asiallista tietoa perheellistymisen vaihtoehdoista ja mahdollisuuksista. Pyritään siihen, että paikalliset vapaaehtoiset rohkaistuvat itse järjestämään tilaisuuksia.

Toimenpiteet vuonna 2023:

- Kannustetaan ja tuetaan vapaaehtoisia järjestämään tilaisuuksia 3-4 kaupungissa, etenkin priden aikaan. Vapaaehtoisia on koulutettu viimeksi vuosina 2018 ja 2022.
- Vertaistoiminnan koordinaattori ja perhevalmentaja järjestävät vuoden aikana verkossa vähintään kolme Miten lapsia tehdään -tilaisuutta, joista yksi Helsinki Pride -viikon aikana, ja toinen TransHelsinki -tapahtumaviikolla transihmisille suunnatun Miten transihmiset tekee lapsia? -tilaisuuden ja kolmas alkuvuodesta teemalla Miten kumppanuusperheisiin tehdään lapsia.
- Vertaistoiminnan koordinaattori voi järjestää tapahtuman vieraillessaan muutoin paikkakunnalla.
- Jokaisen tilaisuuden jälkeen pyritään kasaamaan osallistujista oma Alkutaipale-ryhmä, johon osallistuu lasta suunnittelevia, odottavia ja lapsen juuri saaneita.
- Tarjotaan alkutaipale-ryhmäläisille mahdollisuutta osallistua sateenkaariperheiden perhevalmennukseen.
- Hyödynnetään paikallisten perheiden innokkuutta olla tilaisuuksissa mukana kokemuskouluttajina.
- Järjestetään tilaisuuksia myös erityisille kohderyhmille, kuten miehille, transihmisille ja kumppanuusvanhemmuutta suunnitteleville.

4.6. Perhesuhdekeskuksen ammatillinen, psykososiaalinen tuki

Perhesuhdekeskus tarjoaa ammatillista tukea kaikkien sateenkaari-ihmisten läheissuhteiden tueksi niin sateenkaari-ihmisille itselleen kuin heidän läheisilleenkin. Ammatillisen tuen muotoja on kolme:

puhelinpalvelu, päivystyschat ja tukitapaamiset. Puhelinpalveluun voi soittaa tai päivystyschattiin ottaa yhteyttä missä tahansa suhdetilanteeseen liittyvässä huoleessa. Tukitapaamisia tarjotaan erityisen haastavissa tilanteissa, joihin asiakkaat eivät koe saavansa tukea julkisista palveluista. Asiakkaalle tarjotaan tukitapaamisia 1-5 kappaletta videopuhelun välityksellä, puhelimitse tai kasvokkain Helsingissä. Ammatillisesta tuesta vastaa Perhesuhdekeskuksen perhetyöntekijä.

Toimenpiteet vuonna 2023:

- Jatketaan puhelinpalvelun aukioloa kaksi kertaa viikossa 2h ajan maanantaisin klo 15-17 ja perjantaisin klo 8-10.
- Päivystyschat jatkaa tiistaisin klo 9-10
- Puhelinpalvelun ja päivystyschatin yhteydenottajaa tuetaan tilanteessaan puhelimitse/chatissa sekä jatko-ohjataan tarvittaessa muihin palveluihin, esim. Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskus, julkiset palvelut, kirkon perheneuvonta tai muut soittajan oman paikkakunnan kartoitetut palvelut.
- Puhelinpalvelun ja päivystyschatin asiakkaita jatko-ohjataan Perhesuhdekeskuksen tukitapaamisiin, mikäli perhe- tai suhdetilanne on erityisen haastava ja asiantuntevaa tukea on haasteellista löytää julkisten palveluiden parista.
- Puhelinpalvelun yhteydenotot ja tukitapaamiset tilastoidaan ja kertynyttä tietoa analysoidaan palveluiden kehittämiseksi ja kohdentamiseksi.
- Vertaiskeskustelijoiden kouluttaminen ja mukaan ottaminen asiakastapaamisiin (jos kolmas työntekijä)

4.7. Perhesuhdekeskuksen muu neuvonnallinen toiminta ja tukimateriaalit

Toimenpiteet vuonna 2023:

- Ongelmia läheisen kanssa -opas/materiaali sateenkaari-ihmisille
- Opas/materiaali puolisoille, joiden puoliso on löytänyt muun kuin heteroseksuaalisen suuntautumisensa (Jos saadaan kolmas työntekijä)
- 4 verkkoluentoa eri suhdeteemoista, tallenteet Hyvä kysymys -sivustolle
- Jatketaan olemassa olevien materiaalien jakamista aktiivisesti (esim. Rakkaussuhteen työkirja ja Suhdekupla-kortit)

5. Sateenkaariperheiden vertaistoiminta

Sateenkaariperheille toteutettavan vertaistoiminnan tavoitteena on mahdollistaa ja tarjota kaikille sateenkaariperheille ja siitä haaveileville tapaamisia ja kohtaustapaamisia, jossa voi tavata vertaisia sekä saada tukea omassa elämäntilanteessaan turvallisessa ympäristössä. Toiminnassa kaikki sateenkaarivanhemmat ja heidän lapsensa sekä kaikki sateenkaarinuoret ja -aikuiset lapsiperheineen ja -haaveineen voivat iloita ja olla ylpeitä itsestään, omasta perheestään ja läheisistään.

Sateenkaariperheiden vertaistoimintaa toteutetaan sekä valtakunnallisella että paikallisella tasolla vertaistoiminnan koordinaattorin, muiden työntekijöiden sekä vapaaehtoisten toimesta. Vertaistoiminnasta vastaa vertaistoiminnan koordinaattori. Paikallistoiminta on vapaaehtoisista koostuvien paikallistiimien suunnittelemaa ja toteuttamaa vertaistoimintaa. Vertaistoimintaa kehitetään vuonna 2023 yhdistyksen strategian 2030 sekä toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman mukaisesti.

Vuositeema 2022–2023 tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Vuositeeman mukaisesti kehitetään toiminnan yhdenvertaisuutta, osallisuutta, turvallisuutta, esteettömyyttä, saavutettavuutta ja monikielisyyttä yhdistyksen toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toimenpiteiden mukaisesti. Lue enemmän vuositeemasta luvussa 1.

5.1. Toimintaa eri kohderyhmille

Toiminnassa huomioidaan erityisesti sateenkaari-ihmisten moninaiset perhe-, suhde- ja vanhemmuuden muodot. Vertaistoiminnassa pyritään tunnistamaan vähemmistön vähemmistöjä ja sateenkaariperheyden polulla sellaisia kohtia, joissa tarvitaan erityisesti tukea. Tarjotaan tukea syrjintää ja ymmärtämättömyyttä kohtaaville sekä erityisen haavoittuvassa asemassa oleville perheille ja perheenjäsenille.

Erytisryhmiksi voidaan tunnistaa esimerkiksi sukupuoleltaan moninaiset vanhemmat perheineen, miehet ja transmaskuliinit perheineen, uusperheet, sijaisperheet, polyperheet, lahjasoluperheet, yhden vanhemman perheet, lapsettomat, lapsikuolemaperheet, adoptioerheet, kahden tai useamman kulttuurin perheet ja myöhäisheränneet.

Vertaistoimintaa erityisryhmille kehitetään erityisesti valtakunnallisessa toiminnassa työntekijöiden johdolla. Pyritään nostamaan esiin erityisen haavoittuvassa asemassa olevien tarpeita ja tukea vapaaehtoisia heille suunnatun vertaistoiminnan järjestämisessä erityisesti paikallistoiminnassa. Kohderyhmän intersektionaalisuuteen kiinnitetään erityistä huomiota kaikessa vertaistoiminnassa. Innostetaan erityisryhmiin kuuluvia toimimaan vapaaehtoisena.

Toimenpiteet vuonna 2023:

- Vertaistoiminnan turvallisuutta ja inklusiivisuutta kaikille kohderyhmille kehitetään jatkuvasti
- Uusia toimintamuotoja kehitetään ja kokeillaan erityisesti työntekijävetoisesti (myös yhteistyökumppanien kanssa)
- Kehitetään sateenkaariperheen polku -malli ja tehdään suunnitelma sen jalkauttamisesta vertaistoimintaan
- Turvallisemman tilan periaatteiden käyttöönottoa jatketaan kaikessa toiminnassa
- Tehdään vapaaehtoisten täsmärekytointia uusille alueille ja tietyille kohderyhmille (esim. sukupuolivähemmistöille) suunnattuun toimintaan
- Kannustetaan vapaaehtoisia järjestämään eri kohderyhmille suunnattua vertaistoimintaa
- Perheleireillä järjestetään vaihteleville kohderyhmille omia vertaiskeskusteluryhmiä ja koululaisille oma leiriohjelma
- Pyritään järjestämään paikallisia tapahtumia ja tapaamisia enenevässä määrin esteettömissä tiloissa aina kun mahdollista
- Koulutetaan vapaaehtoisia esteettömyydestä ja eri kohderyhmien huomioimisesta
- Esteettömyyteen ja saavutettavuuteen kiinnitetään erityistä huomiota tapahtumaviestinnässä
- Tapahtumien ilmoittautumisten yhteydessä järjestelmällisesti kohta, jossa voi kertoa mukautustarpeistaan osallistumisen mahdollistamiseksi
- Tuetaan muun kuin suomenkielisen vertaistoiminnan aloittamista ja jatkamista Sateenkaariperheissä vapaaehtoistilanteen mukaan, esim. ruotsin-, englannin- ja venäjänkielinen toiminta
- Perhekahviloita ja avoimia perhetapaamisia ohjataan toteuttamaan monikielisinä vapaaehtoisten kielitaidon sen mahdollistaessa ja kiinnitetään tähän huomiota myös tapahtumaviestinnässä

5.2. Valtakunnallinen vertaistoiminta

Valtakunnallista vertaistoimintaa vuonna 2023 ovat verkkovertaistoiminta ja työntekijöiden koordinoima ja yhdessä vapaaehtoisten kanssa suunnittelema ja toteuttama leirimuotoinen toiminta. Valtakunnallisessa vertaistoinnissa pyritään varmistamaan kaikille mahdollisuus osallistua toimintaan asuinpaikkakunnasta riippumatta.

Leirimuotoinen vertaistoiminta

Työntekijöiden organisoimien perheleirien suunnittelusta ja järjestelyistä vastaa vertaistoinnin koordinaattori. Ohjelmasta ja toteutuksesta vastaa lisäksi vapaaehtoisista (usein leiriläisistä) koostuva leiritiimi ja lastenohjaajat/-hoitajat. Muut leirit toteutetaan täysin vapaaehtoisten toimesta.

Vuosittain järjestetään vähintään yksi työntekijöiden organisoima valtakunnallinen perheleiri. Kesän perheleirille voivat osallistua kaikenlaiset sateenkaariperheet. Perheleirin lisäksi voidaan resurssien salliessa järjestää toinen, talvikauteen ajoittuva perheleiri – vuorovuosin esimerkiksi talvileiri ja koululaisperheleiri. Vuonna 2023 työntekijävetoisesti järjestetään ainoastaan kesän perheleiri. Leiripaikkoja ja niiden sijainteja vaihdellaan vuosittain, joilla pyritään varmistamaan perheille mahdollisimman tasavertainen asema leirimatkojen pituuden suhteen. Leirijärjestelyissä ja vertaistukeen painottuvassa ohjelmassa otetaan perheiden sosiaaliset, terveydelliset tai muut erityistarpeet huomioon.

Työntekijävetoisten perheleirien lisäksi valtakunnallista leiritoimintaa järjestää myös vapaaehtoiset ja paikallistiimit. Vertaistoimintaa on vuosien varrella toteutettu eri perhemuodoille suunnattujen perheleirien, koululaisleirien ja aikuisten oman viikonlopputoiminnan muodossa. Myös paikallistiimit järjestävät omia alueellisia perheleirejä, joista osa on valtakunnallisia eli niihin voi osallistua asuinpaikkakunnasta riippumatta.

Tavoitteet:

- Tuetaan vanhempien jaksamista, vanhemmuutta ja parisuhdetta
- Vahvistetaan perheenjäsenten perheidentiteettiä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta
- Huomioidaan monenlaiset erityisryhmät ja monenlaiset tarpeet
- Järjestetään leirejä eri puolella Suomea
- Pidetään leirien osallistumismaksut kaikkien perheiden mahdollisuuksien rajoissa
- Jokaisella leirillä on ryhmä- tai muuta vertaistuen ohjattua tukitoimintaa

Toimenpiteet vuonna 2023:

- Pyritään madaltamaan erityisryhmien (ks. luku 5.1) kynnystä osallistua perheleireille
- Leireillä on nimetty yhdenvertaisuusvastaava leirin ajaksi
- Leirien esteettömyyteen ja saavutettavuuteen kiinnitetään erityistä huomiota leirijärjestelyissä, leiripaikkojen valinnassa, mainonnassa ja ohjelmassa (viralliset perheleirit)
- Luodaan turvallisuussuunnitelmamalli leirimuotoiseen toimintaan ja toteutetaan sellainen vähintään kesän perheleirillä
- Perheleirille järjestetään oma ohjelma koululaisille

Vuonna 2023 toteutetaan 10 leiriä, joilla tavoitetaan seuraava määrä leiriläisiä (yhteensä 244):

- Perheleiri Kymenlaaksossa 100 henkilöä (virallinen ja työntekijäjohtoinen)
- Aikuisten 1. toiminnallinen vertaisviikonloppu pääkaupunkiseudulla 12 henkilöä
- Aikuisten 2. toiminnallinen vertaisviikonloppu pääkaupunkiseudulla 12 henkilöä
- Aikuisten vertaistuellinen talvivaellus Syötteelle 12 henkilöä
- Teinien vanhempien vertaisviikonloppu pääkaupunkiseudulla 12 henkilöä
- Transmaskuliinien isien vertaisviikonloppu pääkaupunkiseudulla 12 henkilöä
- Aikuisten toiminnallinen vertaisviikonloppu Pirkanmaalla 12 henkilöä

- Perheleiri kesällä Pirkanmaalla 30 leiriläistä
- Perheleiri talvella Pirkanmaalla 30 leiriläistä
- Lapin ja Oulun alueen aikuisten vertaisviikonloppu Iso-Syötteellä 12 henkilöä

Vertaistoiminta verkossa

Verkossa järjestettävä vertaistoiminta tarjoaa mahdollisuuden saada ja antaa vertaistukea maantieteellisestä sijainnista riippumatta. Verkkovertaistoiminnalla voidaan tavoittaa ne ihmiset, jotka asuvat kaukana suurista kaupungeista ja sateenkaariperhetapaamisista tai eivät koe kasvokkain tapahtuvia tapaamisia ja ryhmiä omakseen tai muusta syystä jäisivät vaille vertaiskeskusteluja. Verkkovertaistoiminnalla voidaan madaltaa kynnystä osallistua yhdistyksen toimintaan ja houkutellessa osallistujia myös kasvokkain tapahtuvaan toimintaan.

Verkkovertaistoimintaa kehittää, suunnittelee ja toteuttaa verkkotiimi, joka muodostuu vapaaehtoisista vertaisohjaajista ja sitä ohjaa vertaistoiminnan koordinaattori. Verkkotiimi on aloittanut toimintansa syksyllä 2022.

Verkkovertaistoiminnan muotoja ovat vertaisryhmät, verkkoluennot ja vertaisillat, ryhmächatit ja verkkopalvelut Hyvä Kysymys -sivustolla sekä sosiaalisen median yhteisöt:

Vertaisryhmät ovat verkkotapaamisia, jotka toteutetaan videotapaamisalustoilla (Zoom, Teams, jne.). Ryhmät toimivat niin sanotun avoimen tai suljetun ryhmän periaatteilla. Tapaamisia ohjaa vertaisohjaaja ja ne ovat teemoitettuja keskustelun tueksi. Vertaisryhmiä voi olla joko kaikenlaisille sateenkaariperheille suunnatut tai esimerkiksi perhetyypin mukaan suunnatut ryhmät.

Verkkoluennot ovat erityisryhmille kohdennettuja verkkoluentoja, joissa käsitellään tiettyjä teemoja, jaetaan tietoa ja kokemuksia sateenkaariperheellisyteen liittyen. **Vertaisillat** ovat tietyille kohderyhmälle rajattuja ammattilaisten ohjaamia keskustelutilaisuuksia. Verkkoluennon ja vertaisillan voidaan yhdistää samaan tapahtumaan tai järjestää ominaan.

Vertaisryhmächatit ovat ryhmämuotoisia reaaliaikaisesti kirjoitettuja keskusteluja. Sateenkaariperheiden ryhmächatit on suunnattu sateenkaariperheille ja -suunnittelijoille. Keskustelua käydään nimimerkin turvin määrääjän. Keskustelua ohjaavat ja tarvittaessa moderoivat koulutetut vertaisohjaajat. Ryhmächatteja voidaan teemoittaa esimerkiksi perhemuodon tai erityisryhmän mukaan. Ryhmächatit järjestetään Väestöliiton ylläpitämällä Hyvä kysymys -verkkoalustalla. Muita sateenkaariperheille suunnattuja **verkkopalveluja** Hyvä kysymys -sivustolla ovat esimerkiksi artikkelit, verkkoluennot, neuvonta ja tukipalveluita, podcastit, vertaisryhmiä ja verkkokursseja.

Sosiaalinen media tarjoaa runsaasti mahdollisuuksia paitsi yhdistyksen viestintään myös vertaistukeen. Sateenkaariperheille ja -perhettä suunnitteleville on useita Facebook-ryhmiä, joista yhdistys pitää listaa verkkosivuilla. Suurin osa ryhmistä on vapaaehtoisten (vertaisten) perustamia ja ylläpitämiä. Paikallistiimit ylläpitävät myös omia alueellisia suljettuja tai avoimia Facebook- ja WhatsApp-ryhmiä sekä sähköpostijakelulistoja alueensa sateenkaariperheille.

Toimenpiteet vuonna 2023:

- Verkkotiimi kokoontuu vuoden aikana 4 kertaa kehittämään ja suunnittelemaan verkkotoimintaa
- Rekrytoidaan verkkotiimiin 1–2 uutta vapaaehtoista
- Toteutetaan 3–5 kerran kuukaudessa kokoontuvaa vertaisryhmää kevät- ja syyskaudella, joista vapaaehtoisresursseista riippuen yksi on englanninkielellä ja yksi sukupuoleltaan moninaisille suunnattu
- Vapaaehtoisresursseista riippuen toteutetaan vertaisryhmächatteja kerran kuukaudessa
- Toteutetaan kaksi verkkoluentoa ja vertaisillaa erityiskohderyhmille yhteistyössä muiden järjestöjen/ammattilaisten kanssa
- Ylläpidetään listausta sosiaalisen median yhteisöistä verkkosivulla

5.3. Paikallinen vertaistoiminta

Vapaaehtoistyöntekijät muodostavat alueellisia ryhmiä eli paikallistiimejä, jotka suunnittelevat ja toteuttavat valtaosan yhdistyksen vertaistoiminnasta. Paikallinen vertaistoiminta muotoutuu etenkin tekijöidensä, mutta myös osallistujiansa kaltaiseksi. Paikallistiimeille ja vapaaehtoisille tarjotaan koulutusta, ideoita ja tukea sekä ohjataan vuositeeman, strategian ja muiden tärkeiden painotusten huomioimiseen toiminnassa. Paikallistiimien toimintaa ohjaa paikallistiimin hallinnon vuosikello, paikallistoiminnan tavoitteet ja kriteerit määrärahojen jakoon sekä muut yhdistyksen säännöt, strategia ja suunnitelmat.

Paikallistoiminnan tavoitteet:

- Lapset pääsevät näkemään monenlaisia perheitä
- Vanhemmat saavat vertaistukea muilta vanhemmilta
- Vanhemmat ja lapset löytävät kontakteja / uusia ystäviä / laajentavat elinpiiriään
- Osallistujat saavat neuvoja ja yhdistyksen materiaaleja
- Toiminta tavoittaa erityisissä elämäntilanteissa olevia
- Sateenkaariperheet/yhdistys tulevat näkyvämmiksi niin asukkaille kuin ammattilaisille
- Paikalliset perhepalvelut saavat perheiltä palautetta palveluista, palveluntarjoajia koulutetaan ja päättäjiin vaikutetaan sateenkaariperheiden huomioimiseksi alueella
- Osallistujille kerrotaan aktiivisesti yhdistyksen jäsenyydestä

Vuonna 2023 paikallistiimejä toimii seuraavilla alueilla/paikkakunnilla (aakkosjärjestyksessä):

- Helsinki/pääkaupunkiseutu
- Häme
- Joensuu
- Jyväskylä
- Kokkola
- Kuopio
- Kymenlaakso
- Oulu
- Porvoo
- Rovaniemi
- Tampere
- Turku

Paikallistiimien tarkemmat suunnitelmat vuodelle 2023 liitteessä 1!

Ohjattua vertaistoiminta voi olla keskustelevaa (esim. vertaisryhmät), toiminnallista (esim. teemaillat ja retket), vapaamuotoista oleskelua (esim. perhekahvilat), suljettua (osallistujat sitoutuvat toimintaan tietyksi ajaksi) tai avointa (mukaan voi tulla uusia osallistujia milloin vain). Sateenkaariperheiden paikallisen vertaistoiminnan voi karkeasti jaotella perheille, alle kouluikäisille, kouluikäisille ja aikuisille suunnattuun toimintaan sekä kulttuuriseen ja yhteisölliseen toimintaan.

Perheille suunnattu toiminta

Perheille suunnattua toimintaa ovat esimerkiksi perhetapaamiset, perhekahvilat, retket ja leirimuotoinen toiminta. Toiminnassa ominaista on, että se tarjoaa lapsille leikkiseuraa ja oman perheen näkyväksi ja hyväksytyksi tulemisen kokemuksia sekä aikuisille mahdollisuuksia saada vertaistukea. Perhetapaamiset ja perhekahvilat ovat matalan kynnyksen tapahtumia, joihin on helppo osallistua ja sitä kautta uskaltautua mukaan myös muuhun yhdistyksen toimintaan. Perhekahvilat ja -tapaamiset voivat olla suunnattu tietyille kohderyhmälle, kuten sukupuoleltaan

moninaisten perhekahvila, polyperhekahvila, kumppanuusvanhemmuusperhekahvila, *family club* ja *tvåspråkiga familjecafé*.

Alle kouluikäisille suunnattu toiminta

Alle kouluikäisille suunnattua toimintaa ovat esimerkiksi leikkipuistotapaamiset, satuhetket, taaperotapaamiset ja lastentuokiot. Lapset osallistuvat toimintaan vanhempiensa kanssa ja toiminnan tavoitteena voi olla paitsi lapsille elämysten ja omien ikätoverien kanssa kohtaaminen myös lapsen ja vanhemman vuorovaikutussuhdetta vahvistavat elementit. Osassa perhetapaamisista on omaa ohjelmaa aikuisille ja lapsille.

Kouluikäisille suunnattu toiminta

Kouluikäisille suunnattua toimintaa ovat esimerkiksi toiminnalliset ja vertaistuelliset koululaistapaamiset, koululaisleirit ja retket. Koululaiset ovat tervetulleita kaikkiin perhetapaamisiin siinä missä pienemmätkin, mutta koululaisten toiminnassa huomio kiinnitetään kouluikäisten erilaisiin tarpeisiin leikki-ikäisiin nähden. Toiminnassa tunnustetaan, että vertaiskokemukset saman ikäisten kanssa ovat erityisen tärkeitä oman identiteetin rakentamisessa. Toiminnalla tuetaan myös kouluikäisten ja vanhempien keskinäisiä suhteita. Osa toiminnasta on suunnattu ainoastaan koululaisille, mutta useimmat koululaisten perheille, joten myös vanhemmat ja pikkusisarukset ovat tervetulleita. Pääkohderyhmänä 7-17-vuotiaat.

Aikuisille suunnattu toiminta

Aikuisille suunnattua toimintaa ovat esimerkiksi alkutaival-tapaamiset, vertaisryhmät, aikuisten retket ja leirimuotoinen toiminta ja teemaillat. Aikuisille suunnatussa toiminnassa tunnustetaan erityisesti eri kohderyhmät. Alkutaival-toiminta on tarkoitettu perheellistymistä suunnitteleville, haaveilijoille sekä jo lasta odottaville ja vauva-arkea eläville. Erilaisia vertaisryhmiä on mm. sateenkaarevat isyys, sosiaaliset vanhemmat, yhden vanhemman perheet, myöhäisheränneet, sukupuoleltaan moninaiset vanhemmat, uusperheiden tapaamiset.

Kulttuurinen ja yhteisöllinen toiminta

Paikallistiimit osallistuvat alueillaan erilaisiin kulttuuritapahtumiin ja teemapäiviin tai -viikkoihin järjestämällä näihin liittyviä tapaamisia ja tapahtumia. Osa vapaaehtoisista tekee myös paikallista vaikuttamistyötä, kuten kouluttaa opiskelijoita ja ammattilaisia tai vieraillee kouluissa ja yhteisöissä. Paikallistiimit tekevät usein myös läheistä yhteistyötä alueen muiden perhetoimijoiden ja -palveluiden tai esimerkiksi nuorisotyön kanssa.

Kansainvälistä sateenkaariperhepäivää (IFED eli International Family Equality Day) vietetään aina toukokuun ensimmäisenä sunnuntaina samanaikaisesti kymmenissä maissa ympäri maailman. Teemapäivänä järjestetään sateenkaariperhetapahtumia sadoissa kaupungeissa kaikilla mantereilla. Päivä toimii tutustumisen väylänä ihmisille sekä näkyvänä tapahtumana lisää ihmisten tietoisuutta sateenkaariperheistä.

Pridet ovat suosittuja tapahtumia, jotka keräävät suuren osallistujamäärän tapahtumillaan ja tuo näkyvyyttä yhdistykselle. Paikallisten Setojen ja Pride-organisaatioiden toimesta tiedotus tavoittaa sellaisia henkilöitä, jotka ovat olleet Sateenkaariperheet ry:n viestinnän ulottumattomissa. Perheille suunnatut tapahtumat tuovat uusia osallistujia etenkin paikallistoiminnan piiriin. Pride-tapahtumat toimivat matalan kynnyksen tutumisväylinä ja uuden toiminnan lanseeraaminen Prideilla voi auttaa kohderyhmän löytämisessä. Esittelypöydät ja -teltat sekä lapsettomille suunnatut tilaisuudet lisäävät yhdistyksen näkyvyyttä lapsettomalle sateenkaarikansalle (ja muulle yleisölle) helpottaen heidän löytämistään yhdistyksen tarjoaman vertaistuen ja palveluiden pariin. Esimerkkejä Pride-

ohjelmasta ovat Miten lapsia tehdään? -tilaisuudet, perhepiknikit, kulkueblokki (lastenvaunuilla), vertaisryhmät ja -tapaamiset sekä perheretket.

TransHelsinki on sukupuolen moninaisuutta juhlistava teemaviikko, joka sijoittuu perinteisesti 20.11. vietettävän kansainvälisen transmuistopäivän (TDOR eli Transgender Day Of Remembrance) ympärille. Samana päivänä on myös lapsen oikeuksien päivä. Viikon perheille suunnattuun ohjelmaan voi kuulua esimerkiksi perhetapaaminen, sukupuoleltaan moninaisten perhekahvila, verkkoluento- tai vertaisilta ja Miten transihmiset tekee lapsia? -tilaisuus.

Tavoitteet:

- IFED ja Pride-tapahtumia järjestetään mahdollisimman monella paikkakunnalla
- Yhä useampi tulee tietoiseksi yhdistyksen olemassaolosta ja löytää sen palveluiden ja toiminnan pariin
- Paikallistiimit hyödyntävät monipuolisesti alueensa yhteistyöverkostoja
- Paikallistiimejä ja vapaaehtoisia motivoidaan ottamaan vastuuta oman alueensa ammattilaisten ja opiskelijoiden kouluttamisesta ja vaikuttamistyöstä
- Paikallismedia huomioi tapahtumat

Toimenpiteet vuonna 2023:

- Tiedotetaan tapahtumista hyvissä ajoin kunkin paikkakunnan tiedotuskanavilla
- Pride-tapahtumien perheille suunnatusta ohjelmasta kootaan verkkosivuille ja tapahtumaviestintään tietoa sekä jatketaan vuonna 2022 lanseeratun #PerhePride -tunnisteen käyttöä (työntekijät)
- Innostetaan paikalliset järjestämään sateenkaariperhepäivän tapahtumia ja järjestämään Pride-tapahtumissa perheohjelmaa sekä osallistumaan yhdistyksen esittelypöydällä/-teltalla päätapahtumiin
- Nimetään kansainvälistä sateenkaariperhepäivää edeltävä viikko sateenkaariperheviikoksi, jona aikana lisätään sateenkaariperhetietoisuutta viestintäkampanjoiden avulla (työntekijät, ks. kohta 7.1.)
- Koulutetut vapaaehtoiset järjestävät Miten lapsia tehdään? -tilaisuuksia Pride-tapahtumien yhteydessä 3-4 paikkakunnalla
- Helsingin paikallistiimi järjestää TransHelsinki -viikolla perhetapaamisen. Toimisto järjestää Miten transihmiset tekevät lapsia -tilaisuuden

5.4. Kumppanuusvanhemmuus-hankkeen vertaistoiminta

Kumppanuusperheissä vanhemmuus jaetaan vähintään yhden sellaisen henkilön kanssa, johon ei useinkaan ole ollut romanttista suhdetta.

Tavoitteet:

- Yhä useampi kumppanuusvanhemmuutta harkitseva saa asianmukaista ja riittävää tietoa perheen perustamisen pohjaksi.
- Kumppanuusperheestä haaveilevat löytävät aiempaa helpommin niiden ihmisten luo, joilla on vastaavia toiveita.
- Kumppanuusperheet tutustuvat muihin perheisiin ja saavat vertais- ja ammattilaistukea perhe-elämän mahdollisiin haasteisiin.
- Kumppanuusvanhemmuutta suunnittelevat cishetero-ihmiset tuntevat olonsa tervetulleiksi yhdistyksen toimintaan ja tutustuvat myös hankkeen yhteistyökumppaneiden palveluihin; MLL, ETKL, Väestöliitto ja Simpukka ry.

Toimenpiteet vuonna 2023

- Hankkeella on oma erillinen toimintasuunnitelmansa (<https://bit.ly/2OQVvLL>). Osana hanketta toteutetaan 2023 esimerkiksi seuraavia toimenpiteitä:
- Ennakoivalmennuksien järjestäminen väh. 2 krt/v

- Vertaistoiminnan tilaisuudet:
  - Perheleiri Nastolassa syyskuussa 2023
  - Järjestetään vertaisuuteen pohjautuvia, teemoitettuja kumppanuusvanhemmuustuokioita apilaperheille ja kumppanuusvanhemmille.
  - Perhekahvilan jatkaa kuukausittaista toimintaansa Helsingissä, ja muille paikkakunnille perustetaan perhekahviloita, jos löytyy vapaaehtoisia
  - Kehitetään vertaistoimintaa vapaaehtoisten kehittäjäkumppaneiden kanssa.
- Tietoa ja tutustumista:
  - Mitä on kumppanuusvanhemmuus –infotilaisuudet verkossa ja lähitoteutuksina
  - Kumppanuusvanhemmuus-illat – kaksiosainen tilaisuus, jossa informatiivinen osuus kaikille, joita aihe koskettaa sekä tutustumisosuus niille, jotka etsivät vanhemmuuskumppania ja keskusteluosio niille, joilla kumppani(t) on jo löytynyt
  - Hankkeen oma uutiskirje sekä kumppanuusperheisältöjä Sateenkaariperheiden uutiskirjeeseen.
  - www.kumppanuusvanhemmaksi.fi uuden sivuston kehittämistyö jatkuu sivun julkaisun jälkeen.
- Tukea: Henkilökohtaista neuvontaa apilaperhettä perustaville ja psykososiaalista tukea kumppanuusvanhemmuuden haastaviin tilanteisiin.

5.5. Vapaaehtoistoiminnan kehittäminen

Vertaistoiminnan ja vapaaehtoistoiminnan kehittäminen on yksi järjestön keskeisistä tavoitteista. Kehittämistyötä tehdään suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti yhdistyksen strategian mukaisesti. Vertaistoimintaa kehitetään paitsi työntekijöiden toimesta myös vapaaehtoisten kanssa ja erityisesti vapaaehtoisille. Vertaistoiminnan kehittämisestä vastaa vertaistoiminnan koordinaattori.

Vapaaehtoiset toimivat yhdistyksen vertaistoiminnassa erilaisilla vapaaehtoistyön tasoilla, eri aikaresursseilla ja erilaisista motiiveista lähtöisin. Vapaaehtoiset toimivat yhdistyksessä useimmiten paikallisessa toiminnassa paikallistiimeissä tai valtakunnallisessa toiminnassa verkkotiimeissä, leiritiimeissä, kokemuskouluttajina ja lastenohjaajina/-hoitajina. Vapaaehtoistoiminnan avulla voidaan tarjota sellaisia erityisiä toimintamuotoja ja vertaistukea, joita muutoin ei olisi mahdollista tarjota. Vapaaehtoiset ovat myös hyvin erilaisia taidoiltaan ja tiedoiltaan. Vapaaehtoisten tukeminen, kannustaminen ja kouluttaminen näyttelevät tärkeää roolia heidän jaksamisensa ja motivaation ylläpitämisessä ja on sitä kautta vertaistoiminnan kehittämisen tärkeimpiä tehtäviä.

Tavoitteet:

- Suunnitella, toteuttaa ja arvioida toimintaa vapaaehtoistoiminnan näkökulmasta
- Taata vapaaehtoisten oikeuksien toteutuminen
- Pitää yllä vapaaehtoisrekisteriä
- Varata vapaaehtoistoimintaan riittävät resurssit
- Ottaa vastaan vapaaehtoistoiminnasta kiinnostuneet ja pyrkiä etsimään heille heidän taitojensa mukaisia tehtäviä sekä innostamaan heitä mukaan vertaistoiminnan kehittämiseen
- Tarjota vapaaehtoisille tehtävässä tarvitsemaansa perehdytystä, koulutusta, ammatillista tukea, ohjausta ja työvälineitä toimintaan
- Arvioida toiminnan riskit ja varmistaa turvallinen toimintaympäristö niin vapaaehtoisille kuin osallistujille
- Tarjota mahdollisuus kehittyä, oppia ja kokea uutta vapaaehtoistoiminnassa
- Vapaaehtoinen kokee itsensä arvokkaaksi ja tärkeäksi osaksi yhdistystä
- Vapaaehtoinen kokee itsensä motivoituneeksi sekä toimii ilolla ja ylpeydellä yhdistyksen edustajana
- Vertaistoiminnan ja vapaaehtoistyön kehittäminen on suunnitelmallista ja tavoitteellista

- Vertaistoiminta vastaa kohderyhmän tuen tarpeisiin ja toiveisiin

Toimenpiteet vuonna 2023:

- Otetaan käyttöön uusi vapaaehtoisrekisteri
- Vertaistoiminnan kehittämisen keskiössä on toiminnallisen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman toimeenpaneminen, verkkotoiminta ja viestintä
- Vapaaehtoisille kehitetään hyödyllisiä ja toimintaa helpottavia työvälineitä
  - Sateenkaariperheiden vapaaehtoisen opas/käsikirja päivitetään ja otetaan käyttöön
  - Vapaaehtoisille luodaan työvälineeksi selkeä tapahtumajärjestämisen tarkistuslista, johon sisältyy myös huomioitavat yhdenvertaisuusasiat
  - Tapahtumaviestinnän työkaluja kehitetään ja visuaalisen viestinnän ohjelman Canva Pro -tunnuksia tarjotaan tiimien käyttöön osana Sateenkaariperheet ry:n suunnittelutiimiä, jossa käytössä on brändin mukaiset fontit, väripaletit ja logot sekä erilaisia mallipohjia helppoon tapahtumaviestinnän toteuttamiseen
- Vapaaehtoisille tarjotaan monipuolisesti koulutusta
  - Verkkokokouksia/-koulutuksia vapaaehtoisille vähintään kaksi kertaa vuodessa painottaen kevät- ja syyskauden aloituksia
  - Vapaaehtoisia koulutetaan erityisesti seuraavista teemoista
    1. Esteettömyys ja saavutettavuus
    2. Antirasismi
    3. Saavutettavuus tapahtumaviestinnässä
  - b. Sateenkaariperheiden vapaaehtoistyön perehdytyskoulutus (n. 10 ot) järjestetään yhden kerran kevätkaudella ja toisen kerran syyskaudella uusille vapaaehtoisille
  - c. Verkkovertaisoija -lisäkoulutus järjestetään kerran vuodessa verkkotiimiin liittyville uusille vapaaehtoisille tarvittaessa
    - Setan ryhmänohjaajakoulutusta ja kokemuskouluttajien koulutuksia
    - Muiden yhteistyökumppanien koulutuksia (esim. KSL, Soste ja Kepa)
    - Koulutukseen osallistuvien kulut korvataan
- Uusia vapaaehtoisia otetaan ja innostetaan mukaan toimintaan
  - Uusien vapaaehtoisten täsmärekrutointia tehdään uusille alueille ja erityisryhmien toimintaan
  - Saadaan alulle tai käynnistetään uudelleen vertaistoimintaa yhdellä uudella paikkakunnalla toimintavuoden aikana
  - Uusia vapaaehtoisia rekrytoidaan paikallistiimeissä sekä valtakunnallisilla rekrytointikampanjoilla erityisesti ennen alla mainittuja koulutuksia
  - Paikallistiimejä tuetaan uusien vapaaehtoisten rekrytoinnissa esimerkiksi tuomalla paikallistiimien toimintaa aiempaa näkyvämmäksi viestinnässä sekä julkaisemalla vapaaehtoisena toimivien esittelyjä ja tarinoita
- Vapaaehtoisten hyvinvointia ja jaksamista tuetaan
  - Vapaaehtoisille tarjotaan riittävä perehdytys ja tietoa vertaistoiminnan koordinaattorilta ja tiiminsä pidempiaikaisilta vapaaehtoisilta
  - Vapaaehtoisia muistetaan ja palkitaan vuosittain
  - Vapaaehtoisille tarjotaan mahdollisuuksia virkistäytymiseen
  - Tuetaan vapaaehtoisten ryhmäytymistä
  - Järjestetään vapaaehtoisen ja vertaistoiminnan koordinaattorin välisiä yksilöllisiä kehityskeskusteluista tarpeen mukaan
  - Vapaaehtoisten palaute-/seurantakyselyt toteutetaan syksyisin
  - Ylläpidetään vapaaehtoisten valtakunnallisia viestiryhmiä keskinäiseen vertaistukeen (WhatsAppissa)
  - Kannustetaan vertaisoppimiseen toisiltaan ja kehitetään yhteistyötä yli tiimirajojen
  - Tarjotaan työnohjauksellista tukea
  - Vertaistoiminnan koordinaattorin vierailut paikkakunnilla (vähintään 1 paikkakuntaa/vuosi fyysisesti) ja verkon kautta osallistuminen tiimitapaamisiin

Kehittämispäivät / -tapaamiset paikallistiimeille

Kerran vuodessa järjestetään kaksipäiväiset vapaaehtoistoiminnan kehittämispäivät (aiemmin paikallistoiminnan kehittämispäivät) vaihtuvalla paikkakunnalla sekä syksyisin vapaaehtoisille ja heidän perheilleen yhteinen toimintapäivä Helsingissä. Kehittämistapahtumat ovat luonteeltaan erilaiset: toinen aikuisille suunnattu, virkistytymisen ja oppimisen täyteinen viikonloppu ja toinen puolestaan mahdollistaa perheiden mukaan ottamisen toimintaan yhteiseen tekemiseen ja viihtymiseen tähtäävässä päivätahtumassa. Lisäksi vapaaehtoiset kokoontuvat yhteen noin neljä kertaa vuodessa erilaisissa verkkotapaamisissa ja -koulutuksissa.

Toimenpiteet vuonna 2023:

- Järjestetään kaksipäiväiset vapaaehtoistoiminnan kehittämispäivät yhdessä Perhesuhdekeskuksen kanssa
- Järjestetään syksyn toimintapäivän 4.11.2023 Helsingissä vapaaehtoisille perheineen
- Järjestetään kaksi vapaaehtoisten verkkotapaamista: toinen syyskauden alussa elokuussa ja toinen alkuvuodesta
- Kehittämispäivillä panostetaan ryhmäytymiseen, hyvien kokemusten ja käytäntöjen jakamiseen sekä tarjotaan koulutusta ja virkistytymistä
- Kehittämispäiviin kuuluu aina jonkinlainen koulutuksellinen osuus
- Tapahtumaan osallistuneilta vapaaehtoisilta kerätään aina palaute, jonka pohjalta seuraavan vuoden koulutukselliset osuudet suunnitellaan vastaamaan vapaaehtoisten tarpeita ja toiveita
- Vuonna 2023 kehittämispäivien koulutusten teemoja ovat turvallisemman tilan periaatteiden käyttöönoton kokemuksia ja saavutettavampi tapahtumaviestintä
- Kehittämispäivissä opittua jaetaan myös niille vapaaehtoisille, jotka eivät ole osallistuneet tapahtumaan
- Myös hallitus osallistuu kehittämispäiville ja pääsee tutustumaan vapaaehtoisiin. Kehittämispäivien yhteydessä järjestetään myös yhdistyksen kevätkokous.

6. Perhesuhdekeskuksen vertaistoiminta

6.1. Rakkaussuhteita vahvistava vertaistoiminta

Sateenkaari-ihmisten rakkaussuhteisiin, perhesuhteisiin ja eroihin liittyy monenlaisia sosiaalisia, juridisia, rakenteellisia ja palvelujärjestelmän haasteita. Lisäksi paris- ja moniskunnat ja perheet ovat jättäneet julkisia tukipalveluita käyttämättä syrjinnänpelon tai huonojen palvelukokemusten takia. Näistä syistä ennalta ehkäisevään ja ratkaisukeskeiseen rakkaussuhteita tukevaan vertaistoimintaan panostetaan.

Perhesuhdekeskus järjestää rakkaussuhteita vahvistavaa vertaistoimintaa kaikille sateenkaareville pari- ja monisuhteissa eläville ja heidän kumppaneilleen sekä tuottaa tietoa ja materiaalia myös rakkaussuhteesta haaveileville.

Toimenpiteet vuonna 2023:

- Perhesuhdekeskuksen vapaaehtoiset ohjaavat 8 rakkaussuhdetuokiota eri puolilla Suomea.
- Vapaaehtoiset ohjaavat 4 viikonloppukurssia eri puolilla Suomea (teemat: Rikasta minua, Läheisyys ja seksuaalisuus)
- Ammatillisesti ohjattu rakkaussuhdeviikonloppu sukupuolivähemmistöihin kuuluville ja heidän kumppaneilleen yhteistyössä SMOKin kanssa. Kehittämiskurssi: kehitetään sisältöä huomioimaan kohderyhmän tarpeet. Kurssille osallistuu 1-2 tulevaa vapaaehtoisohjaajaparia, jotka saavat samalla perehdytyksen.

6.2. Eroauttaminen

Paris- ja moniskuntien sekä perheiden ja vanhemmuuden tukeminen erossa ja eron jälkeen on usein ammatillista lähestymistapaa vaativa asia. Tästä syystä yhdistyksen vertaistoiminnassa pyritään panostamaan nimenomaan ennalta ehkäisyyn tekemällä esim. vahvistavaa rakkaussuhdetyötä ja tarjoamalla luentoja ja materiaaleja itsetuntemuksen lisäämiseksi ja suhdetaitojen kehittämiseksi.

Perhesuhdekeskus järjestää vuosittain myös ammatillisesti ohjatun eroryhmän (1-2kpl). Ryhmät pohjautuvat suomalaiseen eroseminaariin, joka on vakiintunut eroauttamisen malli. Ryhmät on suunnattu kaikille sateenkaari-ihmisille.

Sateenkaariperheiden käytännöllisen ja juridisen neuvonnan tueksi on aiemmin luotu ja vuonna 2022 päivitetty Sateenkaariperheen ero-opas.

Perhesuhdekeskus tukee erityisen haastavissa erotilanteissa myös lyhytaikaisella psykososiaalisella tuella silloin, kun perhe tai suhteen osapuolet eivät ole saaneet tukea julkisista palveluista (ks. luku 4).

Toimenpiteet vuonna 2023:

- Levitetään päivitettyä ero-opasta aktiivisesti sähköisessä ja painetussa muodossa perheille ja ammattilaisille.
- Perhesuhdekeskus järjestää yhden valtakunnallisen sateenkaari erityisen eroryhmän (lähiviikonloppu Oulussa + verkkotapaamista), tämän toteutuminen ensisijainen.
- Perhesuhdekeskus järjestää yhden sateenkaari erityisen eroryhmän Helsingissä iltakurssina.
- Tehdään yhteistyötä tutkija Annukka Lahden kanssa, joka tutkii sateenkaarieroja. Vuonna 2023 tai 2024 tulossa yhteistyössä artikkeli ja verkkoluento.

6.3. Muu perhe- ja läheissuhteisiin liittyvä vertaistoiminta

Perhesuhdekeskus-toiminnan tavoitteena on tukea sateenkaari-ihmisiä heidän kaikissa tärkeissä ja itse määritetyissä läheissuhteissaan. Kohderyhmänä ovat niin sateenkaari-ihmiset kuin heidän läheisensä (vanhemmat, puoliset, lapset, sisarukset, isovanhemmat, ystävät, itse valittu perhe ja muut läheiset). Perhesuhdekeskus kehittää ja järjestää sekä sateenkaari-ihmisille että läheisille suunnattuja vertaistuen muotoja ja tarjoaa ammatillista tukea haastavissa läheissuhdetilanteissa.

Toimenpiteet vuonna 2023:

- Sateenkaarevien lasten ja nuorten vanhemmille anonyymi vertaischat kerran kuukaudessa (vapaaehtoiset)
- Vanhemmille ja muille läheisille yksi Mikä ihmeen sateenkaari -verkkoluento yhteistyössä Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskuksen kanssa
- Läheisten vertaistoiminnan kehittäminen ja tarpeiden kartoittaminen (jos kolmas työntekijä)
- Vertaistapaamiset kerran kuukaudessa sateenkaari-ihmisille, joilla haasteita kasvuperheen tai sukulaisten kanssa (vapaaehtoinen, Helsinki)
- Helsingin vertaistapaamismallin levittäminen 1–2 uudelle paikkakunnalle (jos kolmas työntekijä)
- Perhe- ja läheissuhteisiin liittyvän verkkovertaistoiminnan tarpeiden ja mahdollisuuksien kartoittaminen (jos kolmas työntekijä)
- Työntekijöiden vierailuja Helsinki Pride -yhteisön Together-ryhmässä tai äiti-lapsi -ryhmässä (turvapaikanhakijoiden ja pakolaistaustaisten toiminta) perhe- ja läheissuhteiden teemoilla

6.4. Perhesuhdekeskuksen vapaaehtoistoiminnan kehittäminen

Perhesuhdekeskuksen vapaaehtoistoimintaa järjestetään organisoidusti ja vahvasti tuetusti työntekijöiden taholta. Suurin osa vapaaehtoisista ohjaa rakkaussuhdetoimintaa, joka on erityinen vapaaehtoisuuden muoto yhdistyksessä. Vapaaehtoisten tulee ryhmän organisoinnin ja ohjaamisen lisäksi hallita laajojakin tietopohjaisia sisältöjä rakkaussuhteiden eri teemoista. Viikonloppukursseja ohjattaessaan vapaaehtoiset ovat vastuussa koko viikonlopun kulusta. Toiset Perhesuhdekeskuksen vapaaehtoiset ohjaavat ryhmiä, joissa käsitellään erityisen haasteellisia suhdetilanteita sateenkaari-ihmisten ja heidän vanhempinsa tai muiden läheistensä välillä.

Perhesuhdekeskuksen vapaaehtoisena voivat toimia kaikki sateenkaari-ihmiset ja heidän läheisensä (toiminnan kohderyhmästä riippuen). Perhesuhdekeskus huolehtii omien vapaaehtoistensa rekrytoinnista, kouluttamisesta, ohjauksesta, tuesta ja palkitsemisesta. Osa koulutuksista on yhteisiä Sateenkaariperheiden vapaaehtoistoiminnan kanssa.

Toimenpiteet vuonna 2023:

- Uusien vapaaehtoisten kanssa toimintaa järjestetään erityisen tuetusti, jotta vapaaehtoiset rohkaistuvat, saavat itseluottamusta ja sitoutuvat toimintaan. Heille tarjotaan koulutuksen lisäksi yksilöllistä ohjausta ja tukea.
- Koulutus- ja virkistysviikonloppu yhdistyksen vapaaehtoistoiminnan kehittämispäivillä (mukana Sateenkaariperheiden, Perhesuhdekeskuksen ja Kumppanuusvanhemmaksihankkeen vapaaehtoiset)
- Verkkokoulutus/-koulutuksia yhteistyössä Sateenkaariperheiden vapaaehtoistoiminnan kanssa (esim. antirasismi)
- Ryhmäohjaajakoulutuksen perusosa yhteistyössä Setan kanssa (suunnattu kaikille Setan jäsenjärjestöjen vapaaehtoisille)
- Tarvittaessa Rakkaussuhdetuokioiden ohjaajakoulutus
- Vertaiskeskustelijoiden koulutus asiakastyöhön (jos kolmas työntekijä)

7. Viestintä, järjestöllinen kehittäminen ja hallinto

7.1. Viestintä

Maaliskuussa 2022 palkattu viestinnän asiantuntija luo merkittävän lisäresurssin viestinnälle ja sen kokonaisvaltaiselle kehittämiselle vuonna 2023. Yhdistykselle laadittu Viestintästrategia 2023–2026 määrittää viestinnälle strategiset linjat ja auttaa toiminnan fokusoimisessa. Viestintästrategian toimeenpanon ensimmäisenä vuonna keskitytään erityisesti tapahtumaviestinnän kehittämiseen niin osallistujien kuin vapaaehtoisten tarpeiden näkökulmasta. Tämä on nimetty yhdeksi kiireellisimmistä kehityskohteista. Vaikka viestinnän kehittämisessä priorisoidaan tiettyjä osa-alueita vuonna 2023, kulkevat myös muut osa-alueet (esim. vaikuttamisviestintä) mukana, mutta suurimmat kehitystoimenpiteet ja resurssit kohdistetaan erityisesti tapahtumaviestinnän kehittämiseen.

TAYV-suunnitelma läpi leikkaa viestintää kauttaaltaan ja suunnitelmaan tukeudutaan kaikissa viestinnällisissä valinnoissa.

Tavoitteet:

1. Tapahtumaviestintämme on strukturoidumpaa, saavutettavampaa ja tavoittaa ydinkohderyhmämme oikea-aikaisesti ja aiempaa tehokkaammin
2. Viestintämme vapaaehtoisille ja eri toimintojen työntekijöille tukee heidän viestintävalmiuksiaan

Tapahtuma- ja markkinointiviestintä:

1. Sateenkaariperheet ry:n sivujen tapahtumakalenteri uudistetaan edeltävän vuoden kartoituksen ja benchmarkkauksen pohjalta
2. Vertaistoiminnan valtakunnallisuutta ja kaikkien kaupunkien paikallistiimien tapahtumia korostetaan viestinnässä (esim. #PerhePride)
3. Viestitään enemmän englanniksi Sateenkaariperheiden toiminnasta ja ajankohtaisista uutisista sosiaalisessa mediassa
4. Yhtenäistetään tapahtumailmoituksia (sis. tiedot, joiden avulla voi arvioida tilaisuuden turvallisuutta ja kohdentumista itse)
5. Verkkosivuille linkit/tiedot säännöllisten tapahtumapaikkojen esteettömyystietoihin
6. Palvelukorien tunnistaminen ja viestintä, neuvontapalveluiden markkinointi

Viestintä vapaaehtoisille ja työntekijöille:

1. Vapaaehtoisille järjestetään viestintäkoulutusta vapaaehtoistoiminnan kehittämispäivillä keväällä 2023
2. Erilaisia viestinnän työjaon selkeyttämiseen tähtäviä työkaluja kokeillaan ja vakiinnutetaan käyttöön (somesuunnitelmat ja -ohjeistukset, kampanjakalenteri, vuosikellot...)
3. Laaditaan vapaaehtoisille käytännönläheinen ja matalan kynnyksen sometietopaketti, johon sisällytetään mm. tapahtumailmoitusten teko-ohjeet ja ohjeet Canvan käyttöön
4. Laaditaan (lisää) viestinnällisiä keinoja, joilla henkilökunnan jäsenistä ja vapaaehtoisista tehdään helpommin lähestyttäviä (esim. työntekijöiden esittelyt somessa samaan tapaan kuin vapaaehtoisten ja hallituslaisten)

Vaikuttamisviestintä:

1. Vaikuttamishankkeiden (Eduskuntavaalit 2023) viestintäsuunnitelma ja hallitusohjelmavaikuttamiseen panostaminen yhdessä sidosryhmien kanssa (ks. vaikuttamistyön toimenpiteet 2.2)
2. Viestinnän asiantuntijan rooli vaikuttamisviestinnässä hahmottuu ja vaikuttamistyön viestinnällistä kehittämistä aletaan käynnistää (kehitystoimenpiteiden toteutus jätetään vuodelle 2024)
3. Viestitään lakimuutoksista kohderyhmille

Viestinnän sisällöt ja materiaalit:

1. Verkkosivuja kehitetään niin, että seuraavat kohderyhmät löytävät heitä koskevan olennaisen tiedon aiempaa helpommin:
  - a. sukupuolen moninaisuudesta ja vanhemmuudesta
  - b. vanhemmuutta suunnitteleville
  - c. miehille
  - d. toiminnan valtakunnallisuudesta ja alueellisesta yhdenvertaisuudesta
2. Oppaiden päivittäminen jatkuu

Viestinnän kanavat:

Tarkemmin viestinnän keinot ja kanavat listataan viestintästrategiassa 2023–2026 ja ne on priorisoitu viestintäsuunnitelma 2023:ssa.

- Verkkosivut
- Sähköinen uutiskirje 7 kertaa toimintavuoden aikana jäsenille ja sidosryhmärekisterin noin 1000 yhteistyökumppanille. Etsitään ratkaisuja uutiskirjeen kehittämiseksi (avausprosenttien kasvattaminen, pohdinta tapahtuma- ja vaikuttamisviestinnän eriyttämisestä omiin uutiskirjeisiinsä).
- Panostetaan erityisesti Instagramiin (sosiaalisen median kanavista tällä hetkellä monipuolisimmat mahdollisuudet, hyödynnetään erityisesti somekampanjoissa)
- Facebook-sivu ja ryhmät edelleen keskeinen kanava

- Twitter (tukee ennen kaikkea vaikuttamisviestintää)

Viestinnän kampanjat:

- Kansainvälinen sateenkaariperhepäivä (IFED) 7.5.2023, jos resursseja toteutetaan IFED-kampanjointi sateenkaariperheviikon muodossa
- Valtakunnallinen #PerhePride-kampanjointi Priden aikaan (touko-syyskuu)
- Väestöliiton Vanhemmuuden viikon ja päivän kampanjointiin osallistuminen (touko-kesäkuu)
- Teemapäivien ja -viikkojen viestintään osallistuminen vuoden ympäri erit. sateenkaariperheiden, -vanhempien ja -lasten näkökulmasta
- Eduskuntavaalitkampanjat (ks luku 2)

7.2. Sateenkaariperheitä ja perhettä suunnittelevia koskevan tiedon kerääminen

Sateenkaariperheiden ja perhettä suunnittelevien oikeuksiin, mahdollisuuksiin ja hyvinvointiin liittyy edelleen lukuisia asioita ja tekijöitä, joita ei tunneta.

Tavoitteet

Yhdistyksen toiminta perustuu tutkittuun tietoon kohderyhmän tarpeista. Ammatillisen työn kehittäminen ja lainsäädäntöön ja palvelujärjestelmään vaikuttaminen priorisoidaan selvitysten mukaisesti olennaisimpiin ja kiireellisimpiin asioihin.

Toimenpiteet vuonna 2023:

- Kesällä 2022 kerätyn sateenkaariperhekyselyn tulosten analysointia jatketaan
- Kysely kumppanuusvanhemmille ja –vanhemmuutta suunnitteleville palveluiden kehittämistä silmällä pitäen alkuvuodesta
- Resurssien mukaan harkitaan kyselyn tekemistä perheille lahjasoluhoidojen toimivuudesta, yhteistyössä Simpukan kanssa.
- Mahdollisia muita aiheita, joista kyselyitä voisi olla tarkoituksenmukaista tehdä, on samaa sukupuolta olevien parien kokemukset adoptiopolutta ja myöhäisheränneiden perhetilanteet

7.3. Jäsenpalvelujen kehittäminen

Yhdistyksen jäsenmäärässä on ollut pientä kasvua viime vuosia ja jäseniä on tällä hetkellä yli tuhat. Toimintansa kautta yhdistys tavoittaa satoja henkilöitä, jotka eivät ole yhdistyksen jäseniä. Kyselyiden mukaan suuri osa toimintaan osallistuvista ei ole jäseniä.

Tavoitteet

Jäsenet kokevat, että he ovat osa tärkeää kansalaisliikettä, ja haluavat tukea yhdistyksen tavoitteiden toteutumista pysymällä yhdistyksen jäsenenä. Ne jäsenet, jotka osallistuvat yhdistyksen toimintaan, saavat riittävät ja oikea-aikaiset tiedot toiminnasta. Jäsenyyteen liittyvät prosessit sujuvat nopeasti ja ilman virheitä. Jäseneksi liittyminen on houkuttelevaa ja helppoa. Yhdistyksen jäsenmäärä kasvaa.

Toimenpiteet vuonna 2023:

- Uudistetaan jäsenviestintää (uusien jäsenten kirje vs. sähköinen viesti, viestit jäsenmaksun maksaneille, uutiskirje, jne.)

7.4. Hyvä hallinto varmistaa toiminnan vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden

Yhdistyksen toiminnan suuntauksista päättää yhdistyksen yleinen kokous, joka kokoontuu kaksi kertaa vuodessa. Toimintasuunnitelman toteuttamisesta vastaa hallitus, jota johtaa puheenjohtaja. Hallitus kokoontuu 6–8 kertaa vuodessa. Hallituksen esittelijänä toimii toiminnanjohtaja.

Yhdistyksen hallintoa ohjaa johtosääntö, joka sisältää myös henkilöstöhallinnon ohjeet. Johtosääntöä tarkennetaan vuosittain. Muita ohjaavia asiakirjoja ovat taloussääntö (sisältää matkustussäännön), palkkapolitiikka (päivitetty 2020), tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat (luotu 2021 ja 2022), perheystävällisyysohjelma (luoto 2022) sekä paikallistoiminnan tavoitteet ja määrärahojen myöntämisen kriteerit (päivitetty 2019). Vuonna 2022 vahvistettu strategia 2030 ohjaa myös osaltaan hallinnon kehittämistä.

Tavoitteet

Huolehditaan, että yhdistyksen hallinto tukee suunnitelmallista ja tehokasta perustehtävän toteuttamista ja tarkkaa taloudenpitoa. Hyvä hallinto huomioi kaikki yhdistyksen toimijat, jäsenet, osallistajat ja asiakkaat yhdenvertaisesti.

Toimenpiteet vuonna 2023:

- Tehdään vuosittain strategian 2030 toimeenpanosuunnitelmia
- Päivitetään vuonna 2021 vahvistetun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toimenpiteet henkilöstöhallinnon osalta.
- Vahvistetaan työturvallisuussuunnitelma työsuojelutyöryhmän esityksen pohjalta
- Järjestetään kevätkokous la 25.3. paikallistoiminnan kehittämispäivien yhteydessä, todennäköisesti Hämeessä/Pirkanmaalla
- Syyskokous järjestetään la 4.11. yhdistyksen toimistolla Helsingissä osana Syksyn toimintapäivää, joka sisältää oman ohjelman paikallistiimien vapaaehtoisille.

Henkilöstö

Jos haettavat rahoitukset toteutuvat, yhdistys työllistää alkuvuonna 2023 yhteensä 13 työntekijää, joista kolme hanketyöntekijöitä. Perhesuhdekeskukseen rekrytoidaan kolmas työntekijä.

Työntekijöiden osaamista ja jaksamista tuetaan säännöllisellä koulutuksella ja virkistyspäivillä. Esimiestyötä tuetaan johtosäännöllä, joka sisältää henkilöstöohjeen, sekä vuonna 2020 käynnistetyn esihenkilötyöryhmän toiminnalla. Palkkausta kehitetään vuonna 2020 vahvistetulla palkkalinjauksella. Työyhteisön toimintaa kehitetään vuonna 2021 vahvistetulla tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmalla, vuonna 2022 vahvistetulla perheystävällisyysuunnitelmalla sekä viestintästrategialla 2023–2026. Toteutetaan työterveyshuoltoa yhteistyössä Terveystalon kanssa työterveyshuollon toimintasuunnitelman pohjalta. Jatketaan vuonna 2022 käynnistettyä työsuojelun toimintaohjelman koostamista. Tarjotaan koko henkilöstölle yleislääkäritasoinen sairaanhoito sekä liikunta- ja kulttuurisetelit.

Seuranta ja arviointi

Sateenkaariperheet ry:n hallitus ja vuosikokous seuraavat toiminnalle asetettujen tavoitteiden saavuttamista raportoinnin sekä toimintakertomusten ja -suunnitelmien avulla. Hallituksen asettamat työryhmät kehittävät ja valvovat tavoitteiden toteutumista. Työntekijät raportoivat hallitukselle toiminnan toteutumisesta. Keskeisimmille toiminnoille laaditaan tarkennetut toimintasuunnitelmat. Keskeisimmistä toiminnoista, osallistujamäärästä ja yhteydenotoista pidetään kirjaa ja seurataan kysynnän kehittymistä. Jäsenistölle tehdään joka toinen vuosi jäsenkysely, jolla kartoitetaan jäsenten toiveita, tarpeita ja kokemuksia yhdistyksen toiminnassa mukanaolosta. Leireistä ja perhevalmennuksista kerätään aina palaute osallistujilta. Vaikuttamistoimintaa arvioidaan yhteistyössä Monimuotoiset perheet -verkoston kanssa. Kaikkien hankkeiden/erillistointojen toteutumista arvioidaan Suunta-työkalun avulla. Vuosien 2021–2022 aikana on työstetty kaikkien toimintojen tuloksellisuuden mittaamiseen soveltuvat mittarit, joilla toimintaa raportoidaan myös STEAlle.

Toimitilat

Sateenkaariperheet ry:n toimitilat sijaitsevat Helsingissä, Hämeentie 29. Toimitila on 230 neliön kokoinen ja koostuu kahdeksasta työhuoneesta ja kahdesta ryhmätilasta. Tilat ovat jääneet pieniksi ja rakennus on huonokuntoinen. Lisäksi tilat eivät ole esteettömät. Näistä syistä uusia

toimitiloja on alettu etsiä Helsingin kantakaupungin alueelta jo vuoden 2022 kevätkaudella. Vuoden 2023 alkupuolella pyritään muuttamaan, jos sopivat tilat suinkin löydetään.

Talous

Yhdistyksen rahoitus perustuu pääosin veikkausvoittovaroihin. Muita rahoittajia ovat Kansan sivistystyön liitto, ulkoministeriö sekä Helsingin, Turun ja Tampereen kaupungit. Kaupunkien avustukset ovat nousseet tasaista tahtia. Tuottoja saadaan lisäksi osallistumismaksuina, lähinnä leiritoiminnasta. Näillä tuotoilla katetaan osa leirikeskusten perimistä maksuista. Oman varainhankinnan tuotot ovat jäsenmaksuja, lahjoituksia ja pienehköjä tarvikemyynnin tuottoja. Viime aikoina myös yritys yhteistyötä on aloitettu varoivaisesti. Omaa varainhankintaa on tehty myös yhteistyössä Seta ry:n kanssa.

Vuoden 2023 budjetissa varsinaisen toiminnan kaikki kulut ovat 1 115 550 euroa:

yleishallinto 251 000
 sateenkaariperhetoiminta 150 000
 kumppanuusvanhemmuushanke 180 000
 perhesuhdekeskus 233 000
 Monimuotoiset perheet -verkosto 270 000
 VN-teas-hanke 31 550

Toimenpiteet vuonna 2023:

- Talouden seuranta toteutetaan vuosittain vahvistettavan taloussäännön mukaisesti.
- Hallitus nimittää kaksi tositarkastajaa parantamaan omavalvontaa.
- Selkeytetään sateenkaariperhetoiminnan kuluseuranta täsmentämällä alakustannuspaikkajakoa.
- Taloushallinnon sähköistämistä edistetään hiljalleen.
- Paikallistoiminnan määrärahat varataan ja niiden käyttöä valvotaan vuonna 2019 päivitettyjen kriteerien perusteella.

7.5. Perhesuhdekeskuksen viestintä, hallinto ja kehittäminen

Perhesuhdekeskuksen strategiaa ja viestintää kehitetään voimakkaasti vuonna 2023. Vuoden 2022 lopulla kootaan sparrausryhmä, joka tukee strategian työstämisessä. Strategiatyössä hyödynnetään Sateenkaariperheiden strategiaa.

Viestinnän kehittämiseksi on suuri tarve. Tavoitteena on lisätä Perhesuhdekeskuksen tunnettuutta eri puolilla Suomea ja tehdä viestinnässä näkyväksi erilaisten perhe- ja läheissuhteiden moninaisuutta ja yhtäläistä arvoa. Strategiatyön pohjalta työstetään viestintästrategia ja -suunnitelma.

Perhesuhdekeskukselle haetaan kolmatta työntekijäresurssia, vertaistoiminnan koordinaattoria, vuodesta 2023 alkaen. Johtavalta asiantuntijalta vapautuu työaika Perhesuhdekeskuksen ja viestinnän kehittämiseen, tiedon tuotantoon ja palveluiden kehittämisprosesseihin.

Toimenpiteet 2023:

- Sparrausryhmä kokoontuu 1–2 kertaa
- Strategian työstäminen
- Viestintästrategian ja -suunnitelman työstäminen

LIITE 1: Paikallistiimien toimintasuunnitelmat 2023

Helsinki/ pääkaupunkiseutu

Pääkaupunkiseudun paikallistiimi järjestää vuoden 2023 aikana monipuolista toimintaa yli 25 vapaaehtoisen voimin. Tapaamiset ovat suurimmaksi osaksi vapaamuotoisia ja vertaistuellisia, mutta paikalla on lähes aina pääkaupunkiseudun sateenkaariperheiden tiimin jäseniä, joilta voi kysellä yhdistyksen toimintaan liittyvistä asioista sekä saada mahdollisesti muuta ohjausta ja neuvontaa.

Paikallistiimin toimintaa kehitetään ja tiimin jäseniä sitoutetaan toimintaan tiimipalaverien kahvituksella sekä panostamalla tiimin yhteishenkeen. Paikallistiimi kokoustaa noin kolme kertaa vuodessa. Paikallistiimi järjestää tiimin kesken virkistys- ja ideointipäivän alkuvuodesta 2022. Pääkaupunkiseudun toimintaa pyritään kehittämään vuonna 2023, niin että eri pääkaupunkiseudulla toimivien sateenkaariperheiden ryhmien ohjaajat/vastaavat osallistuvat myös paikallistiimin toimintaan ja tutustuvat. Tiimiin pyritään saamaan lisää aktiivisia jäseniä. Säännöllisten tapaamisten lisäksi kuka tahansa halukas voi ehdottaa tapaamista esimerkiksi omaan lähipuistoonsa itselle sopivaan aikaan. Tapaamiset voivat olla sisällä tai ulkona. Tapaamisten järjestämiseen ja tiedottamiseen saa apua pääkaupunkiseudun tiimiltä.

Retkistä osa on maksullisia ja osa maksuttomia. Osallistumismaksuissa huomioidaan yhdistyksen jäsenet. Retkiä suunniteltaessa pyritään huomioimaan sateenkaariperheiden eri-ikäiset lapset ja laaja toiminta-alue. Osa retkistä suunnataan tietyille kohderyhmille.

Perhekahvilat ja vertaistapaamiset järjestetään yhdistyksen toimitiloissa Helsingissä, mutta koko perheen retkiä sekä koululaisten ja aikuisten toimintaa järjestetään myös muualla pääkaupunkiseudulla.

Helsinki Pride -viikon ohjelman koordinoi vertaistoiminnan koordinaattori yhteistyössä Helsinki Pride -yhteisön kanssa. Sukupuolen moninaisuuden tiimoilta yhteistyökumppanina on Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskus.

Toimenpiteet vuonna 2023 (arvio n. 200 tapaamista):

- Perhekahvila jatkaa toimintaa tiistai- ja keuhpäivissä läpi vuoden (yht. 52 kahvilaa)
- Sukupuoleltaan moninaisten perhekahvila järjestetään kaksi kertaa kuukaudessa sekä polyperhekahvila järjestetään kerran kuussa, kumppanuusvanhemmuusperhekahvila ja englanninkielinen perhekahvila, family club, järjestetään kerran kuussa heinäkuuta lukuunottamatta (yht. 55 kahvilaa)
- Avoimia perhetapaamisia joka toinen kuukausi, joista jokaisessa tapaamisessa esittäytymiskierros ja osa teemoitettuja esimerkiksi ajankohtaisten juhlapäivien mukaan (yht. 6 tapaamiskertaa)
- Koululaisten tai koululaisten perheineen toiminnallisia tapaamisia ja retkiä joka toinen kuukausi (6 tapaamiskertaa)
- Koululaisten vanhemmille suunnatut aikuisten illat (n. 6 tapaamiskertaa)
- Alkutaival-tapaamiset kerran kuukaudessa (11 tapaamiskertaa)
- Sosiaalisten vanhempien vertaistapaamiset joka toinen kuukausi (6 tapaamiskertaa)
- Sukupuoleltaan moninaisten aikuisten vertaistapaamiset aloittaa toiminnan (11 tapaamiskertaa)
- Yhden vanhemman perheiden vertaistapaamiset kerran kuukaudessa (11 tapaamiskertaa)
- Suunnitteilla myös itsellisten sateenkaarevien vanhempien vertaistapaamiset
- Myöhäisheränneiden vertaistapaamiset kerran kuukaudessa (11 tapaamiskertaa)
- Sateenkaareva isyys vertaistapaamiset mikäli ryhmälle löytyy vertaisohjaaja (6-11 tapaamiskertaa)
- Perheille tai tietyille kohderyhmille suunnattuja retkiä perheystävällisiin kohteisiin pääkaupunkiseudulla, esimerkiksi museoihin, teatteriin, sisäleikkipuistoihin ja luontoon
- Kulttuurista ja yhteisöllistä toimintaa seuraavasti:

- Kansainvälisenä sateenkaariperhepäivän koko perheen juhlat (1 tapahtuma)
- Helsinki Pride -viikolla kokoontuu yllä olevat säännölliset perhekahvilat ja vertaisryhmät, jonka lisäksi viikolla järjestetään retkiä ja muita tapahtumia (n. 18 tapahtumaa)
- TransHelsinki -viikolla järjestetään vertaistuellista toimintaa sukupuoleltaan moninaisille (n. 3 tapahtumaa)
- Lahjan päivän -piknik jossakin leikkipuistossa (1 tapahtuma)

Häme

Hämeen paikallistiimissä toimii kaksi vapaaehtoista. Tavoitteena on löytää uusia vapaaehtoisia mukaan tiimiin. Toimintaan osallistuville kerrotaan Sateenkaariperheet ry:n jäsenyydestä ja jaetaan tietoa valtakunnallisesta toiminnasta ja tapahtumista. Paikallistoiminnasta tiedotetaan myös MML:n ja neuvoloiden omien tiedotuskanavien kautta.

Perhetapaamisia järjestetään Hämeenlinnassa kerran kuussa viikonloppuisin, jolloin myös koululaisten ja kauempaa tulevien on helpompi osallistua. Tapaamisen kutsutaan mukaan myös perheestä haaveilevat ja alkumetreillä olevat. Perhetapaamisten sisältöjä kehitetään yhdessä osallistujien kanssa ja perheiden toiveista suurin osa tapaamisista järjestetään ulkoillen sekä retkien merkeissä. Uutena toimintana osallistujien toiveesta aloittaa vauvaperheiden tapaamiset.

Toimenpiteet vuonna 2023 (yhteensä 17 tapaamista):

- Perhetapaamiset Malliksella (paikallisen MLL:n tilat)
- Talvirieha
- Kylpyläretki
- Sisäpelejä ja temppurata koululla
- Metsäretkiä eri kohteisiin
- Kesäretki Puuhamaahan
- Tapaaminen taidefestivaali Hippaloilla
- Mahdollisesti teatteri tai muu kulttuuritapahtuma
- Pikkujoulut marras/joulukuussa
- Vauvaperheiden tapaamiset

Joensuu / Pohjois-Karjala

Joensuun paikallistiimissä toimii kaksi vapaaehtoista. Tavoitteena on löytää uusia vapaaehtoisia mukaan tiimiin. Paikallistiimi tekee yhteistyötä Pohjois-Karjalan Seta ry:n ja Vanhemmuuden vertaistukiyhdistys Liekku ry:n kanssa.

Joensuunssa on joka kuukausi keskiviikkoisin mahdollisuus osallistua Joensuun Setan liikuntavuorolle Utran koululla.

Perhetapaamisia järjestetään Hämeenlinnassa kerran kuussa viikonloppuisin, jolloin myös koululaisten ja kauempaa tulevien on helpompi osallistua. Tapaamisen kutsutaan mukaan myös perheestä haaveilevat ja alkumetreillä olevat. Perhetapaamisten sisältöjä kehitetään yhdessä osallistujien kanssa ja perheiden toiveista suurin osa tapaamisista järjestetään ulkoillen sekä retkien merkeissä. Uutena toimintana osallistujien toiveesta aloittaa vauvaperheiden tapaamiset.

Joensuun paikallistoimintaan etsitään uusia tekijöitä. Jos Vertaisryhmätoimintaa on mahdollista järjestetään yhteistyössä Vanhemmuuden vertaistukiyhdistys Liekku ry:n ja Pohjois-Karjalan Seta ry:n kanssa.

Toimenpiteet vuonna 2023 (yhteensä 5 tapaamista):

- Sateenkaariluistelutapahtuma maaliskuussa
- Kevätkylvötapahtuma toukokuussa
- Joensuu Pridessa sateenkaariperheiden MetsäPride -tapahtuma toukokuussa
- Kulttuuritapahtuma syyskuussa

- Jouluskartelupaja joulukuussa
- Joensuun Setan liikuntavuorot

Jyväskylä

Vuoden 2023 tavoitteena on järjestää monipuolista toimintaa Jyväskylän alueen sateenkaariperheille. Tiimin toiminnasta vastaa kaksi vapaaehtoista. Tiimiin etsitään lisää vapaaehtoisia.

Toimintamuotoina vuonna 2023 on erilaiset perhetapaamiset, retket ja tapahtumat. Alle kouluikäisten lasten perheille sekä kaikenlaisille sateenkaariperheille suunnitteilla on erilaisia tapaamisia sisä- sekä ulkotiloissa säännöllisesti. Kouluikäisille lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen järjestetään toimintaa erilaisten vertaistuellisten ja toiminnallisten tapaamisten merkeissä, joita suunnitellaan kävijöiltä tulevien toiveiden/tarpeen mukaisesti. Kesällä paikallistiimi osallistuu Jyväskylä Prideen esimerkiksi perhetapaamisella ja kulkueessa. Tarkemmat suunnitelmat toiminnasta tarkentuvat myöhemmin, kun tiimi saa aloitettua toimintansa syksyn 2022 aikana ja kuulee osallistujien toiveita.

Toimenpiteet vuonna 2023 (arvio 6-8 tapaamista):

- Alle kouluikäisten lasten perheille perhetapaamisia ja retkiä osallistujien toiveiden mukaan
- Koululaisille ja koululaisperheille tapaamisia ja retkiä osallistujien toiveiden mukaan
- Jyväskylä Pride -tapahtumassa perhetapaaminen ja osallistuminen kulkueeseen sekä puistujuhlaan

Kokkola

Kokkolan paikallistiimiin kuuluu kolme vapaaehtoista. Alueen toiminta on ollut tauolla korona-ajan, mutta tiimillä on tarkoitus käynnistää toimintaa uudelleen alueen perheiden toiveita ja tarpeita huomioiden. Facebook-ryhmään pyritään saamaan kaikki alueen sateenkaariperheet ja perheestä haaveilevat. Yritetään löytää sopivaa toimintaa kaikille ottaen huomioon lasten iät ja perheiden toiveet. Tarkoituksena on myös kehittää paikallista vaikuttamistoimintaa ja huolehtia, että paikallisilla ammattilaisilla on tietoa sateenkaariperheistä.

Mahdolliset toimenpiteet vuonna 2023:

- Käynnistetään toiminta uudelleen
- Ollaan mukana vähintään Kokkola Priden suunnittelussa ja järjestämisessä
- Järjestetään perhetapaamisia osallistujien toiveiden mukaisesti

Kuopio

Kuopion toiminnassa on mukana kaksi vapaaehtoista, joista toinen keskittyy toimintavuonna ensisijaisesti toiminnallisten tapaamisten ja Kuopio Pride -tapahtuman perheohjelman järjestämiseen. Kuopion toimintaan osallistuneilta ja Facebook-ryhmässä on kysely toiveita tapaamisten osalta, ja toiminnan järjestäminen hyvin eri-ikäisille lapsille ja aikuisille on oma haasteensa, mutta innokkuutta tapaamisiin näyttäytyy mukavasti, myös vanhempien innokkuutta tapaamisten järjestämiseen ainakin yksittäin, ja nuoret innostuneet toiminnasta niin, että lastenhoitaja on saatu useampi perheleirille asti.

Kuopiossa pyritään kartoittamaan Alkutaival- tai perhekahvilatyypin toiminnan tarvetta. Vertaisohjaajan löytyessä on perhekahviloita mahdollisuus järjestää Perheentalolla tai Männistön nuorisotalolla. HopLopiin rekrytoidaan perheiden teini-ikäisiä nuorempien lasten leikkittäjiksi ja hoitajiksi, jotta vanhemmilla on mahdollisuus rauhaisaan vertaiskeskusteluun.

Toimenpiteet vuonna 2023 (arvio noin 12 tapaamista):

- Retki HopLopiin
- Kansainvälisen sateenkaariperhepäivän värikäs puistotapahtuma/tapahtuma Perheentalolla
- Isojen koululaisten pakopeli
- Retki laavulle/luontoretki

- Kauppakeskuksen leikkialueella tapaaminen
- Kuopio Pride: Miten lapsia tehdään? -tilaisuus, perhepiknik ennen ja jälkeen kulkueen
- Perheentalon kanssa ohjelmallisia perhetapaamisia
- Perhetapaamiset, jos näille nähdään tarvetta ja löytyy uusia tiimiläisiä
- Pompputapaaminen Kuopiohallissa
- Suunniteltu myös aikuisten omaa puuhailua, esim geokätköretkeä toivottu
- Lisäksi suunniteltu Vuorelan nuorisotalolla koko perheen yhteistä pikkujoulua ja kaupunkisota/pelailutyypistä tapahtumaa

Kymenlaakso

Kymenlaakson toiminnasta vastaa yksi vapaaehtoinen, uusia vapaaehtoisia houkutellaan mukaan. Kymenlaaksossa ollaan mahdollisuuksien mukaan mukana erilaisissa yleisö- ja perhetapahtumissa, ja tarpeen mukaan koulutetaan paikallisia sosiaali-, terveys- ja opetusalan toimijoita.

Mahdolliset toimenpiteet vuonna 2023:

- Muutama retki tai kokoontuminen perheiden kotona
- Alueen perhetapahtumaan osallistuminen
- Miten lapsia tehdään? -tilaisuuksia alueen Kotkan/Kouvolan prideilla
- Kansainvälisen sateenkaariperhepäivän kokoontuminen
- Retki Tykkimäen huvipuistoon

Oulu

Oulun paikallistiimin toiminnasta vastaa yksi vapaaehtoinen. Vuonna 2021 Oulun paikallistoiminnassa oli taukoa aiemmin toimintaa järjestäneet vapaaehtoisen lopettaessa toiminnan. Vuoden 2022 toukokuussa toimintaa päästiin jatkamaan uuden vapaaehtoisen voimin. Tavoitteena on löytää lisää vapaaehtoisia mukaan toimintaan. Yhteistyötä tehdään Oulun Seta ry:n kanssa ja perhetapaamisia järjestetään mm. Oulun kaupungin tiloissa.

Oulun paikallistiimin tavoitteena on tarjota vertaistuellisia tapaamisia sateenkaareville perheille, aikuisille ja lapsille sekä tiedottaa yhdistyksen toiminnasta ja aktivoita liittymään jäseneksi. Vuonna 2023 on tarkoitus kehittää koululaisille suunnattua toimintaa ja tarjota aikuisille omaa toimintaansa. Osallistutaan Oulu Prideen luomalla perheille suunnattua toimintaa. Pohjois-Suomessa ei ole ollut sateenkaariperheiden aikuisille suunnattua toimintaa. Uutena toimintana Lapin ja Oulun seudun paikallistiimit järjestävät aikuisten vertaistuellisen viikonlopun Iso-Syötteellä.

Toimenpiteet vuonna 2023 (arvio n. 20 tapaamista)

- Perhetapaamisia kerran kuukaudessa (12 tapaamista), mm.:
  - Taikuriesitys toukokuussa
  - Sirkustyöpaja huhtikuussa
- Koululaisten toimintaa
- Oulu Pridelle: osallistutaan perheelle suunnatulla ohjelmalla (2-4 tapaamista)
- Aikuisten toiminnallinen vertaisviikonloppu yhteistyössä Lapin paikallistiimin kanssa helmikuussa

Porvoo

Vuoden 2023 tavoitteena on järjestää monipuolista toimintaa Porvoon alueen sateenkaariperheille ja perhettä suunnitteleville sateenkaari-ihmisille. Tiimi on aloittanut toimintansa vuonna 2022 kahdenvapaaehtoisten voimin. Tiimiin etsitään myös lisää vapaaehtoisia.

Vuonna 2023 tavoitteena on erityisesti osallistua erilaisiin tapahtumiin, joiden avulla tavoittaa alueen sateenkaariperheitä ja houkutella heitä mukaan toimintaan. Tarkoituksena on järjestää erilaisia perhetapaamisia, retkiä ja tapahtumia kaikenlaisille sateenkaariperheille säännöllisesti. Kouluikäisten lasten ja nuorten toimintaa järjestetään yhteistyössä Porvoon kaupungin

Nuorisopalveluiden järjestämän Arcus-sateenkaaritoiminnan kanssa. Arcus järjestää mm. ”Asuuko meillä sateenkaari? - vartaistukea kouluikäisille ja heidän läheisille” tapaamisia, joihin Porvoon paikallistiimi osallistuu yhteistyössä. Yhteistyökuviot vuodelle 2023 Arcuksen ja Terapianavigaattorin (Porvoon matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalvelut) kanssa tarkentuu, kun heille selviää uuden SOTE -alueen tarkoitus. Myös Porvoon Setan kanssa tehdään läheistä yhteistyötä.

Porvoon paikallistiimin tavoitteena on toteuttaa toimintavuoden aikana kerran kuussa tai joka toinen kuukausi erilaisia perhetapaamisia tai retkiä. Myös säännöllinen perhekahvila on mahdollinen toimintamuoto mikäli siihen löytyy sopivat tilat. Tiimi osallistuu myös Porvoo-Borgå Pride -tapahtumaan ja viikkoon. Pride -kulkueeseen toiveissa on hankkia oma banderolli ja järjestää PrePride -tapahtumassa mm. glittermeikkipiste. Puistojuhlaan tiimi osallistuu omalla teltalla, jolla tavoitteena jakaa oppaita ja tietoa yhdistyksestä ja saada näkyvyyttä toiminnalle sekä houkutella mukaan uusia osallistujia. Lisäksi tavoitteena on järjestää kansainvälisen sateenkaariperhepäivän tapaaminen.

Toimenpiteet vuonna 2023 (arvio n. 12-15 tapaamista):

- Perhetapaamisia ja retkiä (6-12 tapaamista)
- Porvoo Pride: perhetapaaminen, PrePride -tapahtumassa oma piste, kulkue ja puistojuhla
- Mahdollinen kansainvälisen sateenkaariperhepäivän tapaaminen

Rovaniemi / Lappi

Rovaniemellä toiminnasta vastaa yksi vapaaehtoinen. Alueen perheitä yritetään aktivoida ja saada tietoisiksi vertaistoiminnasta.

Rovaniemellä järjestetään vuonna 2023 viisi perhetapaamista ja tapahtumaan. Lisäksi Rovaniemen paikallistiimi järjestää yhteistyössä Oulun paikallistiimin kanssa yhteisen aikuisten toiminnallisen vertaisviikonlopun Iso-Syötteellä.

Toimenpiteet vuonna 2023 (yhteensä 6 tapaamista):

- Perhetapaaminen MLL:n tiloissa tammikuussa
- Aikuisten toiminnallinen vertaisviikonloppu yhteistyössä Oulun paikallistiimin kanssa Helmikuussa
- Arctic Priden perhetapaaminen maaliskuussa
- Kansainvälisen sateenkaariperhepäivän tapaaminen Rollo -hallissa toukokuussa
- Perhetapaaminen Ounaspaviljongilla
- Perhetapaaminen/pikkujoulut MLL:n tiloissa marraskuussa

Tampere

Tampereen seudun toiminnasta vastaa kahdeksan vapaaehtoista – useita uusia vapaaehtoisia on liittynyt mukaan vuoden 2022 aikana. Tampereella yhteistyötä tehdään Sinuiksi ry:n, Napapiiri ry:n, Perhesuhdekeskuksen, Perheasiain neuvottelukeskuksen ja muiden järjestöjen kanssa. Paikallistiimi markkinoi alueen toimintaa sosiaalisen median kautta aktiivisesti kuten Instagramin ja Facebook sekä Sinuiksi ry tapahtumakalenterissa.

Tampereella järjestetään toimintaa erilaisilla teemoilla eri perheryhmille erikseen ja yhdessä. Lisäksi järjestetään perheiden vanhemmille omaa vertaistuellista toimintaa.

Toimenpiteet vuonna 2023 (arvio n. 100 tapaamista):

- Alkutaipaletapaamiset kerran kuukaudessa (11 tapaamista)
- Perhekahvila toimintaa viikoittain (n. 44 tapaamista)
- Perhetapaamisia kuukausittain monipuolisesti, esimerkiksi museovierailuja, sisäleikkipuistotapaamisia, ulkoilua- ja retkeilyä, kylpyläretki ja liikuntahetkiä (n. 12 tapaamista)

- Aikuisten illanvietot (2 tapaamista)
- Kaksi aikuisten keskustelu- ja luentotilaisuutta yhteistyötä hyödyntäen (2 tapaamista)
- Perhesuhdekeskuksen kanssa yhteistyössä Rakkaussuhdeviikonloppu tai Rikasta minua viikonloppukurssi 1-2 vuodessa (2 tapahtumaa)
- Kansainvälisen sateenkaariperhepäivän juhlapäivä
- Perinteinen perheleiri kesällä ja talvella (2 tapahtumaa)
- Aikuisten vertaistuellinen mökkiviikonloppu kevättalvella
- Manse Pride: perhetapaaminen ja Miten lapsia tehdään? -tilaisuus (2 tapahtumaa)
- Aikuisten pikkujoulut
- Kaikkien perheiden joulujuhla
- Hedelmätyshoitoklinikka Ovumia tutustuminen
- Isovanhempien/ läheisten päivä sateenkaariperheiden lasten kanssa
- Kurssimuotoinen lasten satutuokio sateenkaariperheteemalla
- Pienten lasten vanhemmille hätäensiapukoulutusta
- Yhdenvanhemman perhetapaamisia
- Mahdollisesti koululaisten tapaamisia

Turku

Turun paikallistiimissä toimii viiden vapaaehtoisen joukko. Tiimiin rekrytoidaan aktiivisesti uusia vapaaehtoisia. Turussa tehdään yhteistyötä mm. TuSeta ry:n ja MLL:n kanssa.

Turussa järjestetään vuonna 2023 kaikille avoimia perhetapaamisia sekä teemoitettuja tapaamisia osallistujien toiveiden mukaan. Tapaamisissa hyödynnetään myös esimerkiksi ulkopuolisia luennoitsijoita ja esiintyjä. Yhden vanhemman perheille ja Alkutaival—tapaamisia ei toistaiseksi järjestetä niiden heikon kysynnän vuoksi. Koululaisille ja koululaisperheille järjestetään säännöllisiä tapaamisia ja toimintaa kehitetään yhdessä koululaisten kanssa. Aikuisille järjestetään omaa toimintaa erilaisen toiminnallisen ja vertaistuellisen toiminnan ympärille. Lisäksi Turussa osallistutaan kansainväliseen sateenkaariperhepäivään ja Turku Pride -viikkoon lapsille ja lapsiperheille suunnatulla ohjelmalla.

Jatketaan paikallisen vaikuttamistoiminnan kehittämistä ja huolehditaan omien resurssien puitteissa, että paikallisilla viranomaisilla ja ammattilaisilla on tietoa sateenkaariperheistä. Toimitetaan esitteitä kaupungin perhepalveluihin ja osallistutaan koulutuksiin.

Toimenpiteet vuonna 2023:

- Kaikille avoimia perhetapaamisia (11 tapaamista)
- Kansainvälisen sateenkaariperhepäivän tapahtuma
- Turku Pride: perhetapaaminen
- Koko perheen retki Zoolandiaan
- Aikuisten tapaamisia (1-3 tapaamista)
- Sateenkaariteemainen teatteriretki
- Aikuisten meditaatiotunti
- Aikuisten pikkujoulut

LIITE 2: Monimuotoiset perheet -verkoston toimintasuunnitelma

Toimintasuunnitelma vuodelle 2023

Toimintasuunnitelma toimii STEAlle osoitettua toiminta-avustushakemusta täydentävänä ja tarkentavana suunnitelmana vuodelle 2023. Toiminnan kokonaisuus sekä pitkän aikavälin tavoitteet on määritelty kattavasti kyseisessä hakemuksessa.

Monimuotoiset perheet -verkosto

Monimuotoiset perheet -verkosto on kymmenen perhejärjestön yhteistyöverkosto. Järjestöjä yhdistää se, että kaikkien kohderyhmät poikkeavat jollain tavalla oletetusta perheestä. Järjestöjen yhteenlasketut kohderyhmät edustavat yli 1/3 kaikista suomalaisista perheistä.

Monimuotoiset perheet -verkostossa ovat mukana Adoptioperheet ry, Käpy Lapsikuolemaperheet ry, Lapsettomien yhdistys Simpukka ry, Familia ry, Perhehoitoliitto ry, Sateenkaariperheet ry, Suomen Monikkoperheet ry, Suomen Nuoret Lesket ry, Suomen Uusperheiden Liitto ry ja Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry.

Toimintaa rahoittaa STEA.

Tarkoitus

Monimuotoiset perheet -verkosto lisää yhteiskunnallista ymmärrystä perheiden monimuotoisuudesta tiedon ja vaikuttamisen keinoin. Verkosto kokoaa ja vie tietoa monimuotoisten perheiden tarpeista poliittisen päätöksenteon, palvelujärjestelmän sekä työelämän kehittämisen tueksi.

Tavoitteet

Monimuotoiset perheet -verkoston tavoitteena on edistää monimuotoisten perheiden yhdenvertaisuutta lainsäädännössä, lasten, nuorten ja perheiden palveluissa sekä työelämässä. Verkoston toiminnan tavoitteena on, että monimuotoisten perheiden tarpeet näkyvät poliittisessa päätöksenteossa sekä työn ja perheen yhteensovittamisen käytäntöjä kehitettäessä.

Tavoitteena on lisäksi vahvistaa perheitä kohtaavien ammattilaisten sekä työelämän toimijoiden osaamista ja varmistaa, että palvelujärjestelmää ja työelämää kehitetään monimuotoiset perheet huomioiden.

Vaikuttamistyön tueksi on laadittu erilliset vaikuttamistyön tavoitteet sekä valtakunnalliselle, hyvinvointialueiden että kuntapolitiikan tasolle. Lisäksi on laadittu yleisemmät työelämätavoitteet sekä yksityiskohtaisemmat tavoitteet työehtosopimusneuvotteluihin.

Toiminta

Monimuotoiset perheet -verkosto koostaa tietoa yhteiskunnallisista muutostarpeista erilaisiin perhetilanteisiin liittyen ja vie tätä tietoa kohdennetusti poliittisille päättäjille sekä palvelujärjestelmän ja

työelämän kehittäjille. Samalla verkosto vahvistaa jäsenjärjestöjensä itsenäistä vaikuttamistyön osaamista ja asiantuntija-asemaa.

Verkoston työ toteutetaan pääosin kolmen työntekijän voimin. Jäsenjärjestöjen toiminnanjohtajista koostuva johtoryhmä vastaa poliittisten viestien muodostamisesta sekä vastaa toiminnan seurannasta ja arvioinnista yhdessä työntekijöiden kanssa. Ammattilaisten kehittämispäivillä, messuilla, puoluekokouksissa ja muissa tapahtumissa verkostoa edustavat joko verkoston työntekijät tai jäsenjärjestöjen työntekijät ja vapaaehtoiset.

Vuonna 2023 toiminnassa toteutetaan seuraavia toimia:

- Koostetaan kohdennettua tietoa vaikuttamistyön, työelämän ja lasten nuorten ja perheiden palveluissa toimivien ammattilaisten tarpeisiin.
- Viedään tietoa aloitteellisesti sinne, missä sitä tarvitaan (mm. kansanedustajat ja ministerit, kuntatason valtuustoryhmät, työelämätoimijat, alueelliset kehittäjätyöryhmät jne.).
- Kartoitetaan jäsenjärjestöjen ajankohtaisia vaikuttamistyön tarpeita.
- Edistetään aloitteellisesti verkoston poliittisia tavoitteita vuosille 2023–2027.
- Toteutetaan eduskuntavaalikampanja ja vaikutetaan hallitusneuvotteluihin.
- Koostetaan verkoston hallitusohjelmakirjausehdotukset.
- Osallistutaan lainsäädäntöhankkeisiin ja työryhmiin.
- Lausutaan pyynnöstä ja itsenäisesti lakiesityksistä sekä muista valmisteltavista asioista.
- Osallistutaan kutsuttaessa valiokuntakuulemisiin.
- Tavataan ja viestitään kansanedustajille, ministereille, erityisavustajille, virkahenkilöille ja muille keskeisille tahoille.
- Pyritään varmistamaan Eduskunnan Monimuotoiset perheet -tukiryhmän toiminnan jatkuminen.
- Osallistutaan puoluekokouksiin.
- Julkaistaan kannanottoja ajankohtaisista aiheista.
- Tarjotaan apua päättäjille lakialoitteisiin, puoluekokousaloitteisiin ja kirjallisiin kysymyksiin.
- Osallistutaan puoluekokouksiin ja -risteilyille sekä ammattilaisten ja työmarkkinatoimijoiden messuille ja muihin kokoontumisiin.
- Osallistutaan kirkon kasvatus- ja perheasian neuvottelukuntaan 2020–2024.
- Seurataan hyvinvointialueiden aloitusta ja kuntiin jäävien palveluiden tilaa. Vaikutetaan erityisesti perhekeskuskehittämiseen, palveluiden yhdenvertaisuuteen sekä monimuotoisten perheiden tarpeisiin vastaavien palveluiden saatavuuteen (mm. eropalvelut, kotipalvelu, kriisipalvelu, vuorohoito, koululaisten aamu- ja iltapäivähoito).
- Viedään tietoa vuonna 2022 toteutetusta kotipalvelukyselystä hyvinvointialueille palveluiden kehittämisen tueksi.
- Osallistutaan palveluiden kehittämisen kannalta keskeisiin työryhmiin (järjestöjen sote-muutostuki -hanke, sähköisen perhekeskuksen järjestöpaneeli) ja verkostoihin.

- Koulutetaan pyynnöstä nykyisiä ja tulevia ammattilaisia monimuotoisista perheistä, perheiden monimuotoisuuden kohtaamisesta ja perheiden erityistarpeista.
- Tehdään koulutusyhteistyötä eri oppilaitosten, kuten Poliisiammattikorkeakoulun kanssa. Tuotetaan poliiseille suunnattua materiaalia perheiden monimuotoisuudesta.
- Viedään verkoston asiantuntemusta ja materiaaleja eri ammattiryhmien omiin tapahtumiin: vahvistetaan vuonna 2022 uudelleen herätettyä messukoordinoitua ja osallistutaan ammattilaisten messuille, seminaareihin ja muihin tapahtumiin.
- Tarjotaan ammattilaisille soveltuvaa ja kiinnostavaa materiaalia monimuotoisetperheet.fi-sivustolla ja kehitetään uusia materiaaleja ajankohtaiseen tarpeeseen. Tuotetaan lyhyempiä koulutuksellisia videoita tekstitettyinä.
- Levitetään loppuvuodesta 2022 valmistunutta kouluopasta laajasti peruskoulun ammattilaisille mm. kampanjan avulla. Jatketaan varhaiskasvatusoppaan levittämistä.
- Järjestetään 2–4 omaa avointa verkkokoulutusta monimuotoisten perheiden kohtaamisesta eri palveluissa.
- Rakennetaan yhteistyötä työmarkkinajärjestöjen ja muiden työelämäasiantuntijoiden kanssa. Kehitetään tapoja vaikuttaa työelämään yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa.
- Tavataan työmarkkinajärjestöjen asiantuntijoita ja muita työelämäasiantuntijoita, jotka kehittävät perheystävällisyyttä.
- Jatketaan pilottihankemallin pohjalta yhteistyötä eri ammattiliittojen kanssa. Yhteistyömalli sisältää kyselyn luottamushenkilöille sekä koulutusta kyselyn pohjalta asiantuntijoille ja luottamushenkilöille.
- Käynnistetään pilottihanke tai muuta yhteistyötä yhden työnantajajärjestön kanssa.
- Pohjustetaan perheystävällisyyden kehittämistä työehtosopimuksista käytävällä neuvottelukierroksella 2023–2024 ja kehitetään tavoitteita myös paikalliseen sopimiseen.
- Tarjotaan monimuotoisten perheiden erityistilanteiden asiantuntijatietoa työelämätoimijoille.
- Koostetaan verkoston järjestöjen olemassa olevaa tietoa työelämän haasteista ja perheiden erityistarpeista.
- Lisätään monimuotoisetperheet.fi-sivustolle tietoa työelämätoimijoiden tarpeisiin.
- Osallistutaan ammattilaisten seminaareihin ja tapahtumiin.
- Koulutetaan nykyisiä ja tulevia ammattilaisia pyydettyinä tai järjestetään omia kohdennettuja koulutuksia.
- Herätetään keskustelua medioissa perheystävällisyyden kehittämisestä
- Tuotetaan sosiaalisen median kampanja verkoston perheystävällisyysvinkeistä.
- Ylläpidetään tiivistä yhteistyötä verkoston työntekijöiden ja johtoryhmän välillä ajantasaisen asiantuntija- ja kokemustiedon välittämiseksi.

- Tehdään läheistä yhteistyötä Laki ja perheiden monimuotoisuus -VN TEAS -tutkimushankkeen kanssa
- Osallistutaan lisääntymistä tutkivaan Flux-konsortioon
- Pidetään viestintämateriaalit ja monimuotoisetperheet.fi-sivusto ajan tasalla
- Hyödynnetään ajantasaista tietoa vaikuttamistyössä, koulutuksissa, viestinnässä ja materiaaleissa.
- Osallistutaan perheitä käsittelevään yhteiskunnalliseen keskusteluun.
- Ollaan median, työryhmien, hankkeiden yms. käytettävissä asiantuntijana, myös aloitteellisesti.
- Mahdollistetaan työntekijöiden osaamisen kehittäminen.
- Arvioidaan verkoston toimintaa ja sen tuloksellisuutta säännöllisesti.
- Tuetaan järjestöjen välistä vertaistukea ja vertaisoppimista.
- Järjestetään yhteinen koulutuspäivä järjestöjen työntekijöille.
- Tarjotaan asiantuntijuutta järjestöjen oman vaikuttamistyön tueksi.
- Viestitään järjestöjen työntekijöille ja hallitusten jäsenille säännöllisellä uutiskirjeellä.

Arviointi

Toiminnan seurannasta ja arvioinnista vastaavat verkoston työntekijät yhdessä jäsenjärjestöjen toiminnanjohtajista koostuvan johtoryhmän kanssa. Arviointi toteutetaan systemaattisena osana toimintaa ja siitä raportoidaan johtoryhmälle neljä kertaa vuodessa ja rahoittajalle raportoinnin yhteydessä. Verkoston toimintaa kehitetään jatkuvasti arvioinnista saatujen tulosten ja kehitysehdotusten pohjalta.

Hallinto ja talous

Monimuotoiset perheet -verkostossa ylintä päätäntävaltaa käyttää jäsenjärjestöjen toiminnanjohtajista koostuva johtoryhmä. Johtoryhmä kokoontuu vuoden 2023 aikana neljä kertaa. Toiminnan hallinnoijana toimii yksi verkoston jäsenjärjestöistä, Sateenkaariperheet ry.

Monimuotoiset perheet -verkoston toteuttamalle toiminnalle on myönnetty STEAn kohdennettu toiminta-avustus toistaiseksi. Muuta rahoitusta verkostolla ei ole.

Verkoston budjetti vuodelle 2022 oli 270 000 €. Budjetti vuodelle 2023 on 270 000 €.